

TURKKI

Finlandiya'ya hoşgeldiniz

Ministry of Economic Affairs and Employment

P.O. Box 32, FI-00023 Government

Tel. +358 29 516 001

www.tem.fi

MEAE guidelines and other publications 26/2018

ISSN 2342-7922 (electronic publications)

ISBN 978-952-327-384-9

Contents: www.infofinland.fi

Design and layout: Sissy Oy

Finlandiya'ya hoşgeldiniz!

Elinizde, amacı gelişinizin ilk evresinde size Finlandiya'ya yerleşmenizde yardım etmek olan bir kılavuz bulunmaktadır. Kılavuzda bellibaşlı olarak, ikâmet etme, bir işte çalışma ve resmî yetkililiklerle birlikte Finlandiya toplumu ve kültürü hakkında temel bilgiler yer almaktadır. Kılavuzdaki bilgiler, 'InfoFinland' adlı internet sitesinden alınarak oluşturulmuş olup, kılavuzun içerdiği konulara ilişkin ek bilgilere bu siteden ulaşabilirsiniz.

Göçmenlerin ülkeye uyum sağlamalarını geliştirmek amacıyla Finlandiya'da buna ilişkin olarak ayrıca bir yasa çıkartılmış bulunmaktadır. Bu yasa gereğince, Finlandiya'ya göç eden her kişiye Finlandiya'daki yaşam ve Finlandiya toplumu hakkında bilgiler verilmektedir. Bu kılavuza ek olarak, ülkeye yerleşmenizden elden geldiğince en akıcı bir biçimde gerçekleşmesi için size aynı zamanda başka danışma bilgileri ve yol gösterici bilgiler de sunulmaktadır. Farklı birçok konudaki ek bilgiyi özellikle bağlı bulunduğunuz yerleşim biriminin kendi internet sitesinden ya da 'InfoFinland' adlı internet sitesinin yerel yönetimlere (belediyelere) ayrılmış sayfalarından bulabilirsiniz.

Finlandiya kültürüyle hem okuyarak, hem de herşeyden önce bu kültürün içine katılıp deneyim sahibi olarak tanışmakta yarar vardır.

Finlandiya'nın günlük yaşamına ve bayramlarının kutlandığı özel günlerine hoşgeldiniz.

İçerik

1. Finlandiya'ya taşınıldığında	7
1.1. AB vatandaşları	7
AB vatandaşının oturma hakkının kaydedilmesi	7
1.2. AB dışındaki ülkelerin vatandaşları	8
İş için Finlandiya'ya	8
Girişimci olarak Finlandiya'ya	9
Öğrenim için Finlandiya'ya	10
Uzatılmış oturma izni	10
1.3. Kuzey ülkelerinin vatandaşları	11
1.4. İkametçi olarak kaydolma	12
Finlandiya ikametgâhi	13
2. Finlandiya'da yaşam	15
2.1. Finlandiya'da göçmenlik	15
Finlandiya'ya uyum sağlama	15
Finlandiya'da günlük yaşam	17
Finlandiya'da sosyal güvence	19
2.2. İş ve Girişimcilik	21
Nerede iş bulabilirim?	21
Çalışanların hakları ve sorumlulukları	22
Girişimi kurmak	23
Vergilendirme	24
Eğer işsiz kalırsanız	25
Fin iş kültürü	25
2.3. Fince ve İsveççe	27
Neden Fince veya İsveççe öğreneyim?	27
Fince dil öğrenimi	27
Finlandiya'da İsveççe	28

2.4. İkamet	30
Kiralık konut	30
Kira sözleşmesi	31
Mülk konut	32
Evsizlik	32
Konut yardımı	32
Konut sakininin hak ve yükümlülükleri	34
Konut güvenliği	36
Atık toplama ve geri dönüşüm	38
2.5. Eğitim	39
Fin eğitim sistemi	39
2.6. Sağlık	42
Acil durumlar	42
Finlandiya'da sağlık hizmetleri	43
Çocuk sağlığı	45
Ruh sağlığı	47
2.7. Boş zamanların değerlendirilmesi	49
Kütüphaneler	49
Spor	49
Doğada gezinti	49
Dernekler	51
3. Finlandiya hakkında bilgiler	53
3.1. Finlandiya hakkında genel bilgi	53
Kısaca Finlandiya	53
Finlandiya tarihi	54
Finlandiya'da trafik	56
Finlandiya'da din ve kültür	58
Yasalar ve Haklar	59
Kadın ve erkek arasındaki eşitlik ve ayrımcılık karşıtlığı	61
Önemli kurumlar	63

1. Finlandiya'ya taşınıldığında

1.1. AB vatandaşları

Bir AB ülkesi, Lihtenştayn ya da İsviçre vatandaşıysanız Finlandiya'da kalmak için oturma iznine ya da vizeye ihtiyacınız yoktur. Geçerli bir kimlik kartınız veya pasaportunuz varsa Finlandiya'ya gelebilirsiniz. Finlandiya'da çalışma, girişimci olma ve eğitim alma haklarınız Finlandiya vatandaşının haklarıyla eşittir. Finlandiya'daki geçiminizi kendiniz sağlamanız gerekir.

Finlandiya'da üç aydan fazla ikamet etmek niyetindeyseniz AB vatandaşının oturma hakkının kaydedilmesi için başvuruda bulunmanız gerekir. Ülkeye geliş tarihinden en geç üç ay içinde başvurunun yapılması gerekir.

Finlandiya'ya bir sene veya daha uzun bir süre için temelli olarak taşınacaksanız nüfus dairesine gidip ikamet yerinizi de kaydettirmeniz gerekir.

AB vatandaşının oturma hakkının kaydedilmesi

Göçmenlik Dairesinin yaptığı kayıt, ikamet yerinizin nüfus dairesinde nüfus bilgi sistemine (väestötietojärjestelmä) kaydedilmesinden farklı bir şeydir. Finlandiya'da kesintisiz olarak üç aydan az bir süre kalacaksanız ikametinizi Göçmenlik Dairesine kaydettirmenize gerek yoktur. Üç aylık ikamet her Finlandiya sınırlarının dışına çıkıp geri döndüğünüzde tekrardan başlar.

1.2. AB dışındaki ülkelerin vatandaşları

İş için Finlandiya'ya

Çalışmak için Finlandiya'ya gelecekseniz, oturma izni almaya ihtiyacınız vardır. Oturma iznini almadan önce, Finlandiya'da bir iş bulmanız gerekir. İş bulduğunuzda, oturma izni almak üzere başvuru yapabilirsiniz. Oturma izninin Finlandiya'ya gelmeden önce alınması gerekmektedir.

Çalışmak için genellikle ya çalışma gerekçeli oturma iznine ya da gelir getiren bir iş yapabilmenize olanak tanıyan herhangi başka bir oturma iznine ihtiyacınız bulunmaktadır. Ne gibi bir iş yapacağınız, alınacak iznin türünün belirlenmesinde etkili olacaktır.

Herhangi başka bir gerekçeli bir oturma izniyle ya da oturma izni olmaksızın çalışmıyorsanız, çalışma gerekçeli oturma iznine gereksiniminiz vardır. Bütün işler için çalışma gerekçeli oturma iznini almanıza gerek yoktur. Ne tür bir oturma iznine gereksinim duyduğunuzu, Göçmenlik Dairesi'nin internet sayfalarından kontrol edebilirsiniz.

Size oturma izni sağlanıp sağlanmayacağı konusundaki kararı Göçmenlik Dairesi verir. Söz konusu izin için aynı zamanda İş ve Geçim Kaynakları Bürosu'nun kısmî kararına gereksinim bulunmaktadır.

Herhangi başka gerekçeyle alınmış oturma izinleriyle çalışma

Finlandiya'da herhangi başka bir gerekçeyle, örneğin aile bağlarına dayanarak, oturma izni almışsanız, Finlandiya'da çalışma hakkına sahipsinizdir. Böyle bir durumda, çalışmak için ayrıca izin almanıza gerek bulunmaz. Oturma izni kartınıza ve oturma izni kararınıza bakarak, Finlandiya'da çalışma hakkına sahip olup olmadığınızı kontrol edebilirsiniz.

Girişimci olarak Finlandiya'ya

Bir Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) ülkesinde sürekli ikamet yeri olan herkes Finlandiya'da bir girişim kurabilir. İzin gereksinimi vatandaşlığınıza değil, nerede ikamet ettiğinize bağlıdır.

Girişimci için oturma izni

Finlandiya'da girişimci olarak çalışmak istiyorsanız girişimci oturma izniniz olmalıdır.

Girişimci olarak kabul edilenler:

- Startup girişimci
- Kendi geçim kaynağını sağlayan kişi yani şahıs işletmesi
- Genel ortaklık ortağı
- Komandit şirketin sorumlu ortağı
- Limitsiz ek ödeme yükümlülüğü olan kooperatif üyesi
- Bir limitet şirkette yönetici konumunda (yönetim müdürü veya yönetim kurulu üyesi) çalışan ortak veya başka bir ortaklıkta yönetici konumunda çalışan kişi

Girişimci oturma izni alabilmek için Finlandiya'daki işletmenizde sizin çalışmanız gerekir.

Öğrenim için Finlandiya'ya

Eğitim görmek için Finlandiya'ya 90 günden fazla bir süre için geliyorsanız eğitim gerekçesiyle oturma iznine ihtiyacınız vardır. Oturma izni olmadan Finlandiya'da 90 günden az eğitim görebilirsiniz.

Oturma izni başvurusunda bulunmadan önce Finlandiya'da eğitim yerinizin olması gerekir. Kabul gören eğitim kurumları üniversiteler, yüksekokullar ve meslek okulları gibi temel eğitim sonrası olan eğitim kurumlarıdır.

Eğitiminizin aşağıdaki şartlardan birini karşılaması gerekir:

- Eğitimin bir meslek veya diploma sağlaması
- Eğitim kurumları arasındaki ya da başka bir öğrenci değişim programına katılıyor olmanız
- Eğitim programınıza ilişkin tamamlayıcı ya da özel bir eğitimi tamamlıyor olmanız

Uzatılmış oturma izni

Uzatılmış oturma izniniz için, bir önceki oturma izniniz sona ermeden önce başvuruda bulunmanız önemlidir. Bir önceki oturma izniniz, başvurunun ele alınışı sırasında sona ererse, Finlandiya'da ikâmet edebilirsiniz ve başvurunuzun işlemde olduğu süre içinde genelde çalışma hakkına da sahip olursunuz. Oturma izninizin uzatması için gerekli başvuruyu bir önceki oturma izninizin sona erişinden sonra yaparsanız, Finlandiya'da ikâmet edebilirsiniz; ancak, yeni oturma izninizi almadan çalışma hakkınız bulunmaz.

1.3. Kuzey ülkelerinin vatandaşları

Kuzey ülkelerinden birinin vatandaşıysanız, Finlandiya'da oturma iznine gereksiniminiz yoktur. Finlandiya'da çalışma, girişimci olarak etkinlikte bulunma ya da öğrenim görme hakkına sahipsinizdir.

Finlandiya'ya taşındığınızda, taşınma bildiriminde bulunmanız ve yaşadığınız yerleşim biriminin nüfus dairesine (maistraatti) uğrayarak kaydolmanız gerekmektedir. Nüfus dairesine şahsen gitmeniz gerektiğini unutmayın. Taşınma bildiriminizi en geç, taşınma tarihinizin üzerinden bir hafta geçmeden yapın.

Kaydolma işlemi için, vatandaşlığın belli olduğu resmi bir kimlik belgesine ya da geçerli olması koşuluyla pasaporta gereksinimiz bulunmaktadır.

1.4. İkâmetçi olarak kaydolma

Finlandiya'ya göçmen olarak geldiğinizde, ikâmet ettiğiniz yerin nüfus dairesine (maistraatti) uğramanız gerekmektedir. Nüfus dairesine gitmeden önce maistraatti.fi sayfasında bulunan kayıt formunu doldurabilirsiniz. Formu nüfus dairesinde de doldurabilirsiniz. Nüfus dairesi sizin bilgilerinizi Finlandiya Nüfus Bilgi Sistemi'ne kaydedecektir. Size oturma izni verilmiş olduğu zaman ya da AB vatandaşının oturma hakkını Göçmenlik Dairesinde kaydettirirken, Finlandiya kimlik numarası almadıysanız; şartlar yerine geliyorsa, nüfus dairesinden kimlik numarası da alabilirsiniz.

Eğer çalışmak için kimlik numarasına ihtiyacınız varsa, kimlik numarasını vergi dairesinden de alabilirsiniz.

Nüfus dairesinde, ikâmetgâhınızın (kotikunta) Finlandiya'daki bir yerleşim bölgesinde kaydolup kaydolamayacağı belirlenecektir.

Nüfus dairesine gittiğinizde, yanınıza en azından aşağıdaki belgeleri alın:

- pasaport ya da
- vatandaşlığın belli olduğu başka herhangi bir kimlik belgesi (bir AB ülkesinin ya da Kuzey ülkesinin vatandaşıysanız)
- resmileştirilmiş evlilik belgesi (evliyseniz)
- çocukların resmileştirilmiş doğum belgeleri (18 yaşının altında çocuklarınız varsa)
- oturma izni (Finlandiya için oturma iznine gereksiniminiz varsa)
- AB ülkesi vatandaşının oturma hakkının kayıt belgesi (bir AB ülkesinin vatandaşıysanız ve kaydolmanız gerekiyorsa)
- iş sözleşmeniz veya öğrenci belgeniz (AB vatandaşının oturma hakkı kaydınız yoksa)

Finlandiya kimlik numarası

Kimlik numarası (henkilötunnus), doğum tarihiniz ve cinsiyetiniz temel alınarak oluşturulan 11 karakterlik bir numara dizgesidir. Kimlik numarasına, örneğin, işvereniniz ve eğitim kurumu için ihtiyaç duyacaksınız. Kimlik numarası aynı zamanda birçok yasal işleminizi yürütmenizde size yardımcı olacaktır.

Finlandiya kimlik numarasını edinebilmeniz için, bilgilerinizin Finlandiya Nüfus Bilgi Sistemi'ne kaydedilmiş olması gerekmektedir. Bu, size ilişkin temel bilgilerin nüfus bilgi sistemine işlenmesi anlamına gelmektedir. Bu bilgiler, örneğin, ad, doğum tarihi, uyruk, cinsiyet ve adrestir.

Finlandiya ikametgâhı

Yerel yönetimler, yani belediyeler, sakinleri için birçok hizmetler sunmaktadır. Yerel yönetimlerin hizmetleri, örneğin, sağlık hizmetleri ve çocukların gündüz bakımınıdır. İkametgâhınız (kotikunta) Finlandiya'daysa, doğal olarak yerel yönetimin, yani belediyenin bu hizmetlerinden yararlanma hakkına sahipsinizdir.

Sizin ve ailenizin diğer bireylerinin Finlandiya ikametgâhı almaya hakkınızın bulunup bulunmadığını araştırın. Finlandiya ikametgâhı almaya hak kazamak, İkametgâh Yasası tarafından belirlenmektedir. Yaşadığınız yerleşim biriminin nüfus dairesinden (maistraatti), Finlandiya ikametgâhı almaya hakkınızın bulunup bulunmadığını öğrenebilirsiniz.

2. Finlandiya'da yaşam

2.1. Finlandiya'da göçmenlik

Finlandiya'ya uyum sağlama

Uyum süreci (kotoutuminen), Finlandiya'ya yerleşmeniz ve Finlandiya toplumunda gereksinim duyacağınız bilgileri ve becerileri edineceğiniz süreç anlamına gelmektedir. Uyum sürecinde örneğin şu hususlar yardımcı olacaktır:

- dil öğrenmeniz,
- çalışabileceğiniz bir işyeri ya da eğitim alabileceğiniz bir eğitim kurumu bulmanız,
- Finlandiya toplumuyla iletişim sağlayacağınız bağlantılar edinmeniz.

Finlandiya'da, ülkeye uyum sağlamanızda, iş bulmanızda ve dili öğrenmenizde size yardım edecek çeşitli hizmetler sunulmaktadır. Bu tür hizmetler, örneğin, uyum süreci dahilinde sunulan başlangıç analizi (incelemesi) (alkukartoitus), uyum süreci plâni (kotoutumissuunnitelma) ve uyum süreci doğrultusunda verilen eğitimidir (kotoutumiskoulutus). Sizle birlikte Finlandiya'ya göç etmişlerse, aile bireylerinizin de bu hizmetlerden yararlanma hakları bulunabilmektedir. Uyum sağlamak için kendinizin de aktif olarak çaba göstermesi önemlidir.

Uyum sürecine yardımcı olan hizmetler

Göçmenler için danışma

İş ve Geçim Kaynakları Bürolarında ve yerel yönetimlerde göçmenlere yönelik hizmet veren danışmanlar bulunmaktadır. Bu danışmanlar sizin Finlandiya'ya uyum sağlamanız konusunda size yardımcı olurlar. Danışmanlardan örneğin şu konularda bilgi edinebilirsiniz:

- uyum süreci ve uyum sürecini destekleyen hizmetler,
- çalışma yaşamı,
- eğitim ve öğrenim.

Başlangıç analizi

Başlangıç analizinde, ne tür hizmetlerin uyum sürecinde size yardımcı olacağı değerlendirilir. Başlangıç analizinde, örneğin, eğitim durumunuz, çalışma (iş) deneyiminiz ve dil beceriniz konuları ele alınır. Başlangıç analizi, iş ve geçim kaynakları bürosunda ya da belediyede gerçekleştirilir. Bu işlem, herhangi başka bir mekanda da, örneğin, bir eğitim kurumunda da yapılabilir. Söz konusu işlemin nerede yapılacağı, hangi yerel yönetimin sınırları içinde yaşadığınıza bağlıdır.

Sizin için bir başlangıç analizinin yapılması yolundaki isteğinizi, örneğin, iş ve geçim kaynakları bürosuna ya da bağlı bulunduğunuz yerel yönetimin sosyal hizmetler bürosuna yöneltebilirsiniz. Göçmenlere hizmet veren danışmanlardan, başlangıç analizi ve bu hizmetin bağlı bulunduğunuz yerel yönetimde nasıl verildiği konusunda ayrıntılı bilgi edinebilirsiniz.

Uyum sağlama planı

Uyum sürecinde desteğe gereksinim duyuyorsanız, başlangıç analizinin ardından sizin için özel bir uyum süreci planı yapılacaktır. Şu koşullardaysanız sizin için bir uyum süreci planı mutlaka yapılacaktır:

- iş arayan işsiz konumdaysanız, ya da
- geçim yardımı desteği alıyorsanız, ya da
- 18 yaşının altındaysanız ve de veliniz Finlandiya'da değilse.

Uyum süreci planına, sizin ülkeye uyum sağlamanızda yardımcı olacak hususlar yazılacaktır. Plana, örneğin, Fin dili eğitimi, diğer öğrenim olanakları ya da iş stajı konuları dahil edilebilir. Uyum süreci planını Çalışma ve Geçim Kaynakları Bürosunda yani TE Bürosunda (TE-toimisto) iş gücü danışmanıya ya da sosyal hizmetler bürosunda sosyal hizmet uzmanıyla birlikte yapabilirsiniz.

Uyum süreci planının en geç, ilk kez oturma izninizi almanızı ya da oturma hakkınızın kaydedilmesini izleyen üç yıl içinde yapılması gerekmektedir. Uyum süreci planının uzunluğu, uyum süreciniz sırasında ne derecede desteğe gereksinim duyuyor olmanıza bağlıdır. Uyum süreci planı normalde en çok üç yıl geçerli olabilir. Bazı özel durumlarda bu süre beş yıla çıkartılabilmektedir.

Sizin için uyum sağlama planı yapıldığında plana uymanız önemlidir.

Uyum sağlama planı süresince işsizlik yardımı ya da geçim desteği alma hakkınızın olup olmadığını TE Bürosu, Kela ya da belediye açığa çıkaracaktır.

Bir işiniz varsa, bazen işvereninizin de uyum süreciniz sırasında size yardım etmesi olanağınız bulunabilir. Örneğin, işvereniniz Fince dil kursunuzun masrafını karşılayabilir. Öte yandan, işvereniniz size bazı pratik konularda da yardım edebilir; örneğin, sizin için bir konut arayabilir. Bu konuya ilişkin olarak işvereninizden ayrıntılı bilgi edinin.

Uyum süreci eğitimi

Uyum süreci plâni yapıldıktan sonra, uyum süreci eğitimi almaya başlayabilirsiniz. Uyum süreci eğitimini, yerel yönetimler, iş ve geçim kaynakları büroları ve birçok eğitim kurumu düzenlemektedir. İş ve geçim kaynakları bürosu ya da yerel yönetim sizi uyum süreci eğitimi için yönlendirecektir. Uyum süreci eğitimi normalde Fince ya da İsveççe dil öğrenimini içermektedir. Söz konusu eğitim süresince aynı zamanda Finlandiya toplumuyla, kültürüyle ve çalışma yaşamıyla tanışırsınız.

Finlandiya’da günlük yaşam

Banka hesabı

Para işlerinizi yürütebilmek için Finlandiya’da bir banka hesabınızın bulunması gerekir. Kendiniz için en uygun seçeneği bulabilmek amacıyla farklı bankaların hizmetlerini ve ücretlerini karşılaştırmanızda yarar vardır.

Bir banka hesabı açarken, pasaportunuzu, yabancı kimlik kartınızı ya da herhangi başka bir resmi kimlik belgesini bankaya sunmanız gerekmektedir. Pasaportunuz ya da yabancı kimlik kartınız yoksa, bankanın ne tür bir kimlik belgesini kabul ettiğini önceden kontrol etmenizde yarar bulunmaktadır. Bazı bankalar, Finlandiya yetkililerince verilmiş yabancı pasaportunu ya da seyahat belgesi olarak kabul gören herhangi başka bir kimlik belgesini kabul etmektedirler. Bazı durumlarda, belgenize kimliğinizin saptanamadığı yolunda bir not düşülmüşse, banka kimliğinizin aydınlatılabilmesi amacıyla başka açıklamalar da talep edebilir.

Banka hesabı açtığınızda, internet bankacılığı şifreleri için de başvuruda bulunmanızda yarar vardır. İnternet bankacılığı şifrelerinin yardımıyla, örneğin, birçok resmî işinizi internet üzerinden halledebilirsiniz. Yine de, şifrelerin edinilmesine ilişkin olarak, banka hesabının açılması için koşullardan daha sıkı şartlar koşulmaktadır. Bazı durumlarda bir banka hesabınızın bulunmasına rağmen, size internet bankacılığı şifreleri verilmeyebilir.

Yabancı kimlik kartı

Kim olduğunuz saptanmış ve kimliğiniz güvenilir bir şekilde doğrulanmışsa polis size yabancı kimlik kartı verebilir. Kimlik doğrulanması kimliğinizi belirten bir belge yoluyla yapılabilir. Bu tür bir belgeniz yoksa parmak izleriniz oturma izni kartına ya da oturma kartına kaydedilmiş parmak izleri ile karşılaştırılabilir. Diğer şartlar:

- Geçerli oturma izni ya da oturma kartınızın olması veya oturma hakkınızın kaydedilmiş olması
- Finlandiya'da ikametgâh yeriniz olması
- Bilgilerinizin nüfus bilgi sistemine kaydedilmiş olması

Sigortalar

Konutunuzda süreceğiniz yaşantınız için konut sigortası yaptırmanızda yarar vardır. Konut sigortası, örneğin, mobilyalarınızın ya da diğer eşyalarınızın başına gelebilecek hasarı karşılar. Konut sigortalarını sigorta şirketleri satmaktadır. Kendinize ait bir otomobiliniz bulunuyorsa, yasa gereği trafik sigortası yaptırmanız gerekmektedir.

Telefon

Finlandiya'da bir telefon hattı satın aldığınızda, Finlandiya telefon numarasını da edinmiş olursunuz. Telefon hatlarını farklı şirketler satmaktadır. Bir telefon hattı hesabı açarken, Finlandiya kimlik numarasına gereksiniminiz bulunur ve adresinizin de Finlandiya'da olması gerekir. Genellikle ödeme sicili bilgilerinizi de, yani, faturalarınızı ödemiş olduğunuz ve kredi bilgileri sicilimize herhangi bir kayıt düşülmemiş olduğunu gösteren bilgileri sunmanız gerekmektedir. Yoksa, telefon hattı için ön ödeme yapmak zorunda kalabilirsiniz.

Pre-paid hattı da satın alabilirsiniz. Pre-paid hattı için Finlandiya kimlik numaranızın ya da Finlandiya'da adresinizin bulunmasına gerek yoktur. Pre-paid kartına, arama yapabilmemiz için önceden belirli bir tutar yüklenmektedir. Pre-paid hatlarını, örneğin, R-kioski'lerden, bazı süpermarketlerden ya da internetten satın alabilirsiniz.

İnternet

Finlandiya'da birçok işinizi internet aracılığıyla halledebilirsiniz. Yetkili makamlarla ya da şirketlerle olan işlerinizi çoğunlukla bunların internet sayfaları üzerinden görebilirsiniz. Finlandiya'ya taşınır taşınmaz, internet bağlantısı edinmenizde yarar bulunmaktadır.

İnternet hizmet sunucusuyla anlaşma yaparsanız, evinizde internet bağlantısına kavuşursunuz. Anlaşma yapmadan önce hizmet sunucuların fiyatlarını karşılaştırmanız iyi olur. Finlandiya'da birçok internet bağlantısı sunan çeşitli girişimler bulunmaktadır. Bu şirketleri örneğin internet arama motorlarından, arama motorunun metin alanına internet hattı "internetliittymä" diye yazarak arayabilirsiniz. Girişimlerin ücretleri çok değişkenlik göstermektedir.

Finlandiya'da sosyal güvence

Kela, halk emekliliği, çocuk parası, temel işsizlik güvencesi, hastalık parası, anne - baba parası, geçim desteği ve rehabilitasyon gibi konular hakkında ilgilenir. Bunun yanı sıra, Kela özel tıbbi tedavi giderlerini de karşılar.

Kela'nın parasal destek gerekçeleri yasalarda belirtilmiştir. Finlandiya sosyal güvence çerçevesine bağlı olma hakkına özel olarak başvurulmalıdır. Bütün diğer desteklere de özel olarak başvurulmalıdır. Kela, herhangi bir destek konusundaki kararını her başvuranın hayat şartlarını bireysel olarak ele alarak verir.

Her başvuranın hayat şartları ve destek gereksinimleri farklı olduğundan, Kela'nın verdiği parasal desteğin de miktarı farklıdır. Her başvuruda kendi bireysel durumunuzu belirtiniz.

Finlandiya'da kamu sağlık ve sosyal hizmetleri belediyelerin sorumluluğundadır.

Finlandiya'da sürekli olarak yaşıyorsanız, normal olarak Finlandiya'nın sosyal güvencesine bağlısınızdır. Bu durumda Kela'nın desteklerinden yararlanabilirsiniz. Yasalar, sürekli olarak yaşamamanın ne anlama geldiğini belirlemiştir.

Finlandiya'da çalışıyor olmak da size sosyal güvence çerçevesine bağlı olma hakkı verebilir.

Sosyal güvenceye bağlı olmak ve destek almak Finlandiya'ya nereden taşındığınıza bağlıdır:

- bir Kuzey Ülkesinden
- bir Avrupa Birliği (AB) ya da Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) ülkesinden ya da İsviçre'den
- Finlandiya ile sosyal güvence anlaşması olan bir ülkeden.

AEA ülkeleri, Avrupa Birliği ülkeleri dışında Norveç, İzlanda ve Lihtenş-tayn'dır.

Bunun yanı sıra Finlandiya'ya taşınma nedenleriniz de sosyal güvence çerçevesine bağlı olmanızı ve destek konularını etkilemektedir. Örneğin:

- çalışan ya da girişimci olarak
- öğrenci olarak
- aile ferdi olarak
- gönderilmiş çalışan olarak

Finlandiya bazı ülkeler ile sosyal güvenceyi ilgilendiren anlaşmalar yapmış-tır. Bu ülkeler, Kuzey Ülkeleri (İsveç, Danimarka, Norveç ve İzlanda), ABD, Kanada ve Québec, Şili, İsrail, Hindistan ve Avustralya'dır. Anlaşmalar genelde emeklilik konularını ilgilendirmektedir. Bazı anlaşmalar hasta bakı-mını da içermektedir. Yukarıda belirtilen ülkelerden birinden geliyorsanız, yapılan anlaşmaların sosyal güvencenizi etkileyip etkilemediğini Kela'dan kontrol edebilirsiniz.

2.2. İş ve Girişimcilik

Nerede iş bulabilirim?

İş ilanları

İnternetteki iş ilanları sayfalarından, gazetelerden veya sosyal medya hizmetlerinden (örneğin Facebook ve LinkedIn) iş ilanlarına bakın. Arama motorunun arama satırına "avoimet työpaikat" yazarsanız iş ilanları sitelerine ulaşabilirsiniz.

Çevre oluşturun, bilgi ve becerilerinizi muhafaza edin

İş ararken çevrenizin size yararı olacaktır. Çevrenizi tespit edin ve çevrenizden faydalanın. Öğretmenleriniz, okul arkadaşlarınız, tanıdıklarınız, eski iş arkadaşlarınız ve patronlarınız da çevrenizin bir parçası olabilir.

Aktif olun. Becerilerinizi muhafaza edin, kendi alanınızın etkinliklerini ve haberlerini takip edin, Fince dil kurslarına ve tamamlayıcı eğitimlere katılın, ayrıca bilgi ve becerilerinizi geliştirin.

İş ararken sosyal medyadan faydalanın

Facebook ve LinkedIn gibi internet sosyal ağ hizmetleri, iş aramak için iyi araçlardır. Birçok işveren Twitter'ı da iletişim kanalı olarak kullanır. Bu hizmetlerden açık iş yerleri hakkında bilgi arayabilir ve kendi meslek çevrenizi oluşturabilirsiniz. Sosyal medya aracılığı ile kuruluşların faaliyetleri hakkında önemli bilgiler ve farklı sektörlerin güncel konuları hakkında bilgi edinebilir ve sohbetlere katılabilirsiniz.

İşveren ile doğrudan iletişime geçin

İlgilendiğiniz kuruluşlarla doğrudan iletişime geçip açık iş pozisyonları var mı diye sorabilirsiniz. Açık iş pozisyonlarının çoğu saklıdır. Bunlar açık iş ilanlarında gözükmez ve işverenler çalışanları kendi çevrelerinden ararlar. Doğrudan işverene telefon edebilir ya da e-posta yoluyla açık iş başvurusu gönderebilirsiniz. Çoğu kez açık iş başvurusunu şirketin internet sayfalarından da gönderebilirsiniz.

İş aracılığı hizmetleri

İş aracılığı hizmetleri sunan bir şirket aracılığı ile de iş arayabilirsiniz. İş kısa zamanlı olabilir ama bu şekilde faydalı tecrübeler edinebilir ve çevrenizi genişletebilirsiniz. Şirket ile sözleşme yapıldıktan sonra bu şirket sizi başka bir işverene gönderir. Bu tür bir şirket aracılığı ile daimî bir iş de bulabilirsiniz.

Serbest çalışan ya da girişimci olarak iş yapın

Serbest çalışma kalıcı bir iş ilişkisi olmadan birçok çalıştırana iş yapmak anlamına gelir. Vergi işleri ve emeklilik ödemeleri konuları ile serbest çalışanın kendisinin ilgilenmesi gerekir.

Çalışma ve Geçim Kaynakları Bürosu iş aramada destek olur

Çalışma ve Geçim Kaynakları Bürosu yani TE-Bürosundan (TE-toimisto) iş arama konusunda rehberlik, açık iş yerleri ve eğitimler hakkında bilgi alabilirsiniz.

Yerel TE-Bürosunda ya da TE-Bürosunun internet sayfaları üzerinden TE-Bürosundan hizmet alan olarak kaydolabilirsiniz. İşsiz iş arıyorsanız sizinle uyum sağlama planı ya da iş edinme planı yapılır. Yarı zamanlı çalışıyorsanız ya da az iş yapıyorsanız aynı anda işsizlik yardımı alınamayacağınızı TE-Bürosu değerlendirir.

Çalışanların hakları ve sorumlulukları

Finlandiya'da çalışanların:

- toplu iş sözleşmesine göre bir maaş ve diğer asgari koşullara,
- yasaların ve sözleşmelerin verdiği güvenceye,
- sendikalara katılmaya,
- sağlıklı ve güvenli bir iş ortamına hakları vardır.

Çalışanların

- işini titiz bir şekilde yapma,
- üzerinde uzlaşılan iş saatlerine uyma,
- yönetiminin verdiği tavsiyelere uyma
- işverenle rekabet edecek işlere girmeyi kabul etmeme
- iş ve meslek sırlarını tutma
- işverenin yararını düşünme sorumlulukları vardır

Göçmenlere iş ilişkisi danışmanlığı

İş ilişkisi hakkında sorularınız ya da sorunlarınız varsa göçmenlerin iş ilişkisi danışmanlığı ile iletişime geçebilirsiniz. Danışmanlığı Finlandiya İşçi Sendikaları Konfederasyonu SAK vermektedir. Sendika üyesi olmamanıza rağmen bilgi alabilirsiniz. Avukat örneğin iş sözleşmesi, maaş ya da çalışma saatlerine ilişkin sorularınızı yanıtlar. Ücretsiz danışmanlık Fince ve İngilizce olarak verilir.

İş ilişkisi danışmanlığı salı ve çarşamba günleri saat 9.00-11.00 ve 12.00-15.00 arası açıktır.

Telefon: 0800 414 004 E-posta: workinfinland(at)sak.fi

Girişimi kurmak

Girişim kurmanın en önemli aşamaları

- İyi bir girişim fikri bulmak
- Bir ticari etkinlik planı yapmak
- Finansman ayarlamak
- Girişim türü seçmek
- Ne tür izinlere ihtiyacınız olduğunu açığa çıkartmak
- Ticari sicil kütüğüne ve vergi yetkililerine bildiride bulunmak
- Sigorta konuları ile ilgilenmek ve
- Muhasebe ayarlamaktır

Girişimcilik mesleki beceriyi ve eğitimi gerektirmektedir. Kendi girişim alanınızı ve girişimcilikle ilgili yasaları tanımak çok önemlidir. Kendi müşterilerini ve satış taktiklerini bilmek önemlidir. Girişimciliğin riskleri olduğunu unutmayın. Ayrıca, yeterli finansmanın ve plânların olması şarttır.

Vergilendirme

Finlandiya'da maaşlardan (ücretlerden) gelir vergisi (tulovero) ödersiniz. Örneğin, sağladığınız şu gelirlerden de vergi ödememiz gerekmektedir:

- gündelik işsizlik paraları
- gündelik ebeveyn paraları
- emeklilik maaşları
- öğrenim desteği

Devlet ve yerel yönetimler toplanan vergi paralarıyla, örneğin, şu alanların giderlerini karşılamaktadırlar:

- sağlık hizmetleri
- eğitim
- gündüz bakımı
- ülkenin savunması

Finlandiya'da uygulanan vergi sistemi, progresif vergi sistemidir. Bu, yüksek bir gelirden daha düşük bir gelire oranla daha büyük bir oranda vergi ödenmesini gerektiği anlamına gelmektedir. Vergi oranı (veroprocentti), Finlandiya'da herkes için ayrı ayrı hesaplanmaktadır. Eşinizin geliri, sizin ödeyeceğiniz verginin oranını etkilememektedir. Kendi vergi oranınızı (yüzdenizi) Vergi İdaresi'nin sayacı aracılığıyla tahmin edebilirsiniz.

İşveren gelir verginizi doğrudan maaşınızdan keserek ödemektedir. Bu işlem için işverenin sizin vergi kartınıza ihtiyacı bulunmaktadır. Maaş ve ücretlerden doğrudan ödenen vergi, stopaj (ennakonpidätys) vergisidir. Vergi İdaresi, her vergi yılının ardından kazanılan gelirlerden yeterince vergi verilir verilmediğini hesaplar. Fazla vergi ödenmişse, vergi iadesi (veronpalautus) alırsınız. Vergiler gereğinden çok daha az ödenmişse, artakalan vergi (jäännösvero) ödemek zorunda kalırsınız.

İşverenin maaşınızdan sizin verginizi ödeyip ödemediğini maaş bordrosu hesaplamanıza ve vergi bildirimimize (veroilmoitus) bakarak kontrol edin. Maaş (ücret) bordrolarınızı saklayın. Vergi ödenmemişse, vergiyi sonradan ödemek zorunda kalırsınız.

İşveren vergilerin yanısıra maaşınızdan, örneğin, işsizlik ve hastalık kari-
sında önlem almak amacıyla sigorta ücretlerini de yatırmaktadır.

Eğer işsiz kalırsanız

Eğer işsiz kalırsanız, çalışma ve geçim kaynakları bürosuna (TE-toimisto) en geç ilk işsizlik gününde başvurunuz. Finlandiya sosyal güvencesine bağlıysanız işsizlik desteği için başvuruda bulunabilirsiniz. İşsizlik desteğini en erken işsiz olarak başvuruda bulunduğunuz günden itibaren alabilirsiniz. Öğrenim, iş gücü eğitimi veya iş bulma destek evresi sonunda da derhal başvuruda bulunmayı unutmayın.

Yalnızca AB ülkelerinin, Norveç'in, İzlanda'nın, Liechtenstein'in ve İsviçre'nin vatandaşları internet hizmeti aracılığıyla iş arayan kişi başvurusunda bulunabilirler. Herhangi başka bir ülkenin vatandaşıysanız, TE-Bürosuna iş arayan olarak bildirimde bulunabilirsiniz.

Çalışma ve geçim kaynakları bürosuna (TE-toimisto) giderken aşağıdaki belgeleri yanınıza alınız:

- bonservis ve öğrenim belgeleriniz
- oturma izninizin görüldüğü pasaportunuz

TE-Bürosu verdiğiniz bilgileri araştırır. İşsizlik güvencesi belli koşullar ile alınır ve TE-Bürosu bu koşulların sizin durumunuzda yerine gelip gelmediğini açıklığa kavuşturur. Bundan sonra TE-Bürosu yardımı ödeyecek olan yetkiliye yani Kela'ya ya da işsizlik sandığına konu hakkında bildirimde bulunur.

Fin iş kültürü

İş hayatındaki eşitlik ve adalet

Finlandiya yasalarına göre iş yerlerinde her türlü ayrımcılık yasaktır. İş yerinde adalet ve cinsiyetler arası eşitliğin gerçekleşmesinden işveren sorumludur.

Girişkenlik ve sorumluluk duygusu

İş hakkında genellikle ortak yapılan toplantılarda görüşülür ve ortak anlaşmalara bağlı kalınır. Patron işçiye görevlerini verip işçinin işiyle ilgili ayrıntılar hakkında kendi kendine karar vermesini bekler. İşçi verilen görevi nasıl yerine getireceğini bilmiyorsa veya görevi yerine getiremezse diğer işçilere ya da patrona açık olarak danışabilir.

Güvenilir olmak ve zaman çizelgelerine uymak

Fin iş kültüründe, ortak anlaşmalara bağlı kalmak önemlidir. Ortak bir anlaşma yapılmışsa, işçiler ve işveren herkesin anlaşmaya varılan şeyi yerine getirmesini bekler.

Finlandiya'da zaman çizelgelerine uymak da önemlidir. İşe, tam belirlenen saatte gelmek gerekir. Saat 8:00 olarak belirlenmişse tam olarak 8:00 demektir, 8:10 değil. Geç kalmak kabalıktır çünkü başkaları geç kalan kişiyi beklemek zorunda kalırlar. İşe geç kalacağınızı biliyorsanız patronunuza önceden söyleyiniz.

Birçok iş yerlerinde iş zamanı esnektir ve işe örneğin saat 7-9 arasında gelip saat 15-17 arasında gidilebilir. Esnek bir iş zamanı olan iş yerlerinde işçinin kendisinin iş süresini doldurmasına özen göstermesi gerekir

İletişim biçimi

Finler genellikle doğrudan, dürüst bir biçimde konuşurlar, dolambaçlı yollara başvurmadan konuşmak kabalık olarak algılanmamaktadır. Doğrudan konuşmak iş hayatında da normaldir. Örneğin, verilen görevi tamamlamak için zaman yetmiyorsa, bunu patrona söylemek en iyisidir. Toplantılarda selamlaştıktan sonra doğrudan konuya geçilir.

Fin iş kültüründe hitap çok resmi değildir. Birçok iş yerinde çalışanlar konuma bakmaksızın birbirlerine "sen" diye hitap ederler.

Dinin iş hayatına olan etkisi

Finlilerin birçoğu Hristiyan olmasına rağmen pek dindar değildir. Yine de Fin kültüründe birçok Hristiyan gelenek uygulanır. İş hayatında tatillerin çoğunda dinin etkisi görülmektedir. Hristiyanlığa bağlı olan Noel ya da Paskalya gibi dini bayramlarda yasal olarak izin günü verilmektedir.

2.3. Fince ve İsveççe

Neden Fince veya İsveççe öğreneyim?

Finlilerin takriben yüzde 90'ı Finceyi ana dilleri olarak konuşmaktadırlar. Finlilerin yüzde 5'i ise İsveççeyi ana dilleri olarak konuşmaktadırlar.

Fince mi, yoksa İsveççe mi öğrenmenizin daha yararlı olacağını düşünürken, yaşadığınız yerleşim biriminde ve yakın çevrenizde bu iki dilden hangisinin konuşulduğunu göz önünde tutmayı ihmal etmeyin.

Birçok işyerinde Fince bilmek kaçınılmazdır. Finlandiya'da eğitim görmek istiyorsanız büyük bir olasılıkla Fince diline ihtiyacınız olacaktır.

Ülkede uzun bir süre için yaşamayı düşünmeseniz bile, Fince ya da İsveççe öğrenmekte yarar bulunmaktadır. Finlandiya'da oldukça iyi düzeyde İngilizce bilinmesine karşın, Fince ya da İsveççe bilmenizin size çok fazla yararı olacaktır.

Dil öğrendiğiniz zaman Finlandiya'da başarılı olmanız ve uyum sağlamanız daha da kolaylaşır. Daha kolay bir şekilde yetkililerle işlerinizi yürütür, haberleri seyredersiniz, insanlarla tanışıp arkadaşlar edinebilirsiniz.

Bir dili konuşmaya cesaret ettiğiniz zaman en iyi şekilde öğrenirsiniz. Her zaman her kelimeyi anlamak gerekli olmayıp önemli konuları anlamanız yeterlidir. Yani Fince veya İsveççe konuşabileceğiniz ortamlara cesaretle katılın.

Fince dil öğrenimi

Yetişkinler için Fince dil eğitimi

Fince dil kursları hakkındaki bilgileri örneğin halk eğitim merkezlerinden, yetişkin eğitim merkezlerinden, üniversitelerden ve yaz üniversitelerinden edinebilirsiniz. Daha fazla bilgi için göçmenler danışmanlığına, yaşadığınız bölgenin eğitim işleri yetkililerine veya yerel eğitim kurumlarının eğitim rehberlerine danışın.

Bazı bölgelerde kurslar hakkındaki bilgiler belli bir yerde toplanmıştır. Örneğin Helsinki, Tampere ve Turku bölgelerinin Fince dil kurslarını Finnishcourse.fi hizmetinde bulabilirsiniz.

Çalışma ve geçim kaynakları bürosuna kayıtlıysanız Fince dil kurslarına TE- bürosu aracılığıyla girebilirsiniz. TE- bürosunda sizin için uyum sağlama planı ve iş edinme planı yapılırken ne tür bir dil eğitimine gerek duyduğunuz da değerlendirilir. İş gücü eğitimi temel olarak işsiz iş arayanlar içindir. Eğitim katılımcılar için ücretsizdir. Kendi TE- büronuzdan Fince dil kursları hakkında bilgi edinin.

İşyerinde Fince

Bazı işverenler çalışanları için Fince dili eğitimi düzenler. İş yerinizde Fince öğrenip öğrenemeyeceğinizi işvereninize sorun.

Çocuklar için Fince dil eğitimi

Başta zor gibi gelse de çocuklar yeni dilleri çabuk öğrenirler. Fince dili eğitimi çocuk yuvasında, ana sınıfında ve okulda verilir. Bu eğitime ikinci dil olarak Fince eğitimi yani S2 eğitimi denir.

Çocuk ya da genç hazırlık eğitimine de katılabilir. Bu eğitim henüz iyi Fince bilmeyen öğrenciler içindir. Hazırlık eğitimi sırasında çocuk ya da genç Fince dili eğitimi ve başka dersler görür. Hazırlık eğitimi 7-16 yaşlarında-kiler içindir. Eğitim genelde bir sene sürer. Daha sonra öğrenci normal bir sınıfa geçer.

Finlandiya'da İsveççe

Finlandiya'nın Fince ve İsveççe olmak üzere iki resmi dili vardır. Finlilerin yüzde 90'ı ana dili olarak Fince konuşmaktadır. Finlilerin yüzde 5'i ana dili olarak İsveççe konuşmaktadır. İsveççenin en çok konuşulduğu yerler Finlandiya'nın batı ve güney sahilleridir.

Devletin resmi görevlileri ile örneğin Kela'da ya da Çalışma ve Geçim Kaynakları Bürosu'nda İsveççe kullanabilirsiniz. İkametinizi kayıt ettirirken iletişim dilinizi de bildirin. Bu dili daha sonra değiştirebilirsiniz.

İsveç dili ile uyum sağlama

İsveççe ile uyum sağlama, şu durumlarda sizin için iyi bir seçenek olabilir:

- İsveççe konuşanların çok olduğu bir bölgede yaşıyorsanız,
- İsveççe konuşan aile bireyleriniz ya da akrabalarınız varsa,
- İsveççeyi biraz olsun biliyorsanız.

İş ararken İsveççe bilmenin faydası olabilir. Buna rağmen birçok iş yerinde Fince bilinmesinin talep edildiğini dikkate alın. İsveççe uyum sağlama eğitimini seçseniz de bir ara Fince öğrenmenizde fayda vardır.

Bazı belediyelerde İsveç dilinde uyum sağlama eğitimine katılabilirsiniz. İsveççe uyum sağlama eğitimine giremezseniz ama uyum sağlama ve iş edinme planınızda kendi kendinize İsveççe öğrenme konusunda anlaşıl-maya varıldıysa bu konuda bazı durumlarda destek alabilirsiniz Size ilk değerlendirme ve uyum sağlama planı yapılırken İsveççe uyum sağlama eğitimi hakkında bilgi edinin. Yasalara göre uyum sağlama dili olarak Fince ya da İsveççeyi seçme hakkınız vardır.

2.4. İkamet

Kiralık konut

Finlandiya'da birçok kişi kiralık konutlarda yaşamaktadır. Kiralık konutun iyi yanı, konut değiştirmenin kolay olmasıdır; çünkü, konutu satmak ya da satın almak zorunda değilsinizdir. Öte yandan, mal sahibi/konutu kiraya verme yetkisine sahip kişi elinde geçerli nedeninin bulunması durumunda kira sözleşmesinin sonlandırılması kararını verebilir. Böyle bir durumda, siz istekli olmasanız da, kiralık konuttan taşınmak zorunda kalabilirsiniz.

Kiralık ev aramak için kendinize yeterince zaman ayırın. Şehrin bazı bölgeleri çok gözde olabilir. Bu gibi bölgelerde konutlar son derece hızlı bir biçimde kiraya verilmektedir. Uygun bir konut bulduğunuzda, bu konutu isteyip istemediğinize çabucak karar vermenizde yarar vardır.

Mal sahibi / konutu kiraya vermekle yetkili kişi kiracı seçerken, yasa gereği hiç kimseye etnik kökenine, dinine ya da uyruğuna dayanarak ayrımcılık uygulayamaz.

Nasıl kiralık konut bulabilirim?

Kiralık konut ararken, örneğin, internetteki ilânlara başvurabilirsiniz. Anahtar sözcüğünüz olarak "vuokra-asunto" yazın. Yerel gazetelerden de bilgi kiralık konutlarla ilgili bilgi arayabilirsiniz.

Özel mülkiyet kapsamındaki kiralık konutlar

Genellikle, özel mülkiyet kapsamındaki bir kiralık konutu yerel yönetime ait bir kiralık konuta oranla daha çabuk kiralayabilirsiniz. Özel mülkiyet kapsamındaki bir kiralık konutun kirası genelde daha yüksektir.

Konut ararken bir aracıya vaşvurmanız şart değildir. Boş konutlara ilişkin bilgileri kendiniz de edinebilirsiniz. O zaman, komisyon ücreti (välityspalkio) ödemek zorunda kalmazsınız.

Özel mülkiyet kapsamındaki kiralık konutları internetten ya da yerel gazetelerden de arayabilirsiniz. Kiralık konut aradığınızı bildiren kendi ilânınızı yayınlamanız da olanaklıdır.

Yerel yönetimlerin (belediyelerin) kiralık konutları

Birçok yerel yönetim kiralık konutlara sahip bulunmaktadır. Bu kiralık konutlar, genellikle diğer kiralık konutlara oranla daha ucuzdur.

Şu koşullara uyuyorsanız, devlet tarafından destek gören böyle bir kiralık konuttan yararlanmak için başvuruda bulunabilirsiniz:

- Finlandiya vatandaşıysanız;
- kayıtlı oturma izniniz bulunuyorsa;
- oturma izni kartınız varsa;
- en az bir yıl geçerli oturma izniniz; ya da
- öğrenci oturma izniniz varsa.

Belediyeye ait bir kiralık konut için başvuruda bulunmak istediğinizde, bağlı bulunduğunuz belediyenin konut bürosunda gerekli başvuru formunu doldurun. Söz konusu başvuru formunu çoğunlukla belediyenin internet sayfaları üzerinden de doldurup yollayabilirsiniz.

Kira sözleşmesi

Kira sözleşmesi,

- süresiz olarak; ya da
- belirli bir süre için geçerli olabilir.

Süresiz olarak geçerli olan kira sözleşmesi (toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus), kiracı ya da kiraya veren (mal sahibi ya da temsilcisi) sözleşmeyi feshedinceye değin sürer. Konutta ne kadar süreyle yaşayacağınızı bilmiyorsanız, bu tür kira sözleşmesi iyi bir seçenek olur.

Kiranın ödenmesi

Kira genellikle ayda bir kez ödenir. Kira en son, üzerinde anlaşılmış olan ödeme tarihinde ödenmelidir. Kiranın en son ödenmesi gereken tarih kira sözleşmesinde yazmaktadır. Kirayı, kiraya verenin banka hesabına havale (aktarma) yaparak ödeyin. Kirayı kredi kartıyla ödeyemezsiniz.

Kira güvencesi

Finlandiya'da kira sözleşmesi yaparken, neredeyse her zaman kira güvencesi (depozito) ödemeniz gerekmektedir. Bu, kiraya verene birkaç aylık kiraya denk gelen bir para tutarını önceden ödemeniz gerektiği anlamına gelmektedir. Güvence genellikle 2 aylık kiraya denk gelen bir tutarda olmaktadır. Güvence en fazla 3 aylık kiraya eş gelecek bir tutarda olabilir.

Mülk konut

Mülkiyeti bireyin kendisine ait konut, kiralık konutla karşılaştırıldığında uzun vadede maddi açıdan daha elverişli bir seçenektir. Finlerin büyük bir çoğunluğu mülkiyetleri kendilerine ait konutlarda yaşamaktadırlar.

Mülkiyeti bireye ait bir konutu nasıl bulabilirim?

Müstakil bir ev satın aldığınızdaysa, gayrimenkul satın almış olursunuz. Gayrimenkul genellikle müstakil evi ve evin üzerinde bulunduğu arsayı içermektedir.

Konut ararken, bu iş için yeterince zaman, hatta bir aydan fazla sürecek bir zaman dilimi ayırın.

Evsizlik

Sürekli olarak bir konutunuz yoksa, ve de yasal kiracı ya da alt kiracı konumunda değilseniz, evsizsinizdir. Finlandiya'da yerel yönetimler evsizlere barınma hizmetleri sunmaktadırlar. Bu hizmetler yalnızca, Finlandiya ikametgâhı elde etmiş kişilere yönelik olarak sunulan hizmetlerdir.

Evsiz kalırsanız, bağlı bulunduğunuz yerel yönetimin sosyal hizmetler bürosuyla ya da sosyal hizmetler merkeziyle iletişime geçin. Konut ya da geçici barınma yeri ararken, buradan yardım alabilirsiniz. Geçici barınma yeri, yurt niteliğinde bir pansiyonda, gece barınağında ya da evsizlere ayrılmış benzer bir konutun bünyesinde olabilir. Durumunuzu sosyal hizmet uzmanıyla birlikte aydınlığa çıkartın: ne kadar kira ödeyebileceğinizi ve kira ödemesi için destek alıp alamayacağınızı belirleyin. Aynı zamanda, bağlı bulunduğunuz yerel yönetimin danışma hizmetinden de bilgi alabilirsiniz.

Konut yardımı

Kela tarafından sağlanan konut yardımı, barınma/oturma giderlerine destek olma amacını taşımaktadır. Kela'nın konut yardımı, oturma giderlerinin sadece bir kısmını karşılar.

Eğer dar gelirliyseniz ve Finlandiya'da daimi olarak ikamet ediyorsanız, barınma yardımı alabilirsiniz. Finlandiya'da daimi olarak ikamet etmekle esas evinizin Finlandiya'da olduğu ve çoğunlukla Finlandiya'da yaşıyor olmanız kastedilmektedir. Konut yardımı alabilmeniz için Finlandiya sosyal güvence çerçevesine bağlı olmanız gerekir.

Kela'nın genel barınma yardımı

Bu yardım bir kişiye veya bir haneye (ruokakunta) ödenebilir. Aynı konutta sürekli olarak birlikte yaşayan kişiler, genelde aynı haneye dâhildirler. Genellikle bir hane nikahlı veya nikahsız eşlerden veya aileden oluşur. Bir tek kişi de haneyi oluşturabilir. Barınma yardımı, ortak bir dilekçe ile haneye müşterek olarak verilir.

Konutta örneğin bir arkadaşınızla yaşıyorsanız ve ortak bir kira sözleşmeniz varsa aynı haneye dâhil olduğunuzun düşünüleceğini göz önünde bulundurun. Eğer biriniz ana kiracı ve diğeriniz ana kiracın kiracısıysa ve yakın akraba değilseniz farklı hanelere dâhil olduğunuz düşünülür.

Genel konut yardımını şu kişiler alabilirler:

- çocuklu aileler
- öğrenciler
- evli eşler ve tescil edilmiş birliktelikte yaşayanlar
- nikahsız eşler
- tek başlarına yaşayanlar veya
- bir toplulukta yaşayanlar.

Değişiklikleri Kela'ya bildiriniz

Eğer geliriniz, konut durumunuz, aile durumunuz veya diğer koşullarınız değişirse, bu değişiklikleri derhal Kela'ya bildiriniz. Kela'nın kararında hangi konuların bildirileceği özenle anlatılmıştır.

Konut sakininin hak ve yükümlülükleri

Yükümlülükleriniz:

- Apartmanda ya da sıra evlerde oturuyorsanız konut kooperatifinin düzen kurallarına uymalısınız. Genelde düzen kurallarında binada ne zaman sessiz olunması gerektiği yazar. Kurallarda binanın ortak alanlarının kullanımı hakkında da bilgi bulunmaktadır. Apartmanlarda düzen kuralları merdiven boşluğunda, dış kapıya yakın bir yerde asılıdır.
- Misafirlerinizin de kurallara uymasını sağlamalısınız.
- Daireyi sadece amacına uygun olarak kullanmalısınız. Daire ikamete yönelikse, başka yerde yaşayıp daireyi iş yeri amaçlı kullanamazsınız.

Haklarınız:

- Evinizde normal bir yaşam sürdürmelisiniz. Konut kooperatifi yasalar ile çelişkili ya da normal yaşamı fazlasıyla kısıtlayacak kurallar koyamaz.
- Evde huzurlu olmalısınız. Örneğin, komşunuz geceleri gürültü çıkararak evdeki huzurunuzu bozamaz. Komşunuz kuralları sık sık ve ağır bir şekilde bozuyorsa önce komşunuz ile konuşun. Bunun bir yardımı olmazsa yönetici veya ev sahibi ile iletişime geçebilirsiniz. Evdeki huzur, evinize kimin gelebileceğine genel olarak karar verme hakkını da içerir.

Kiracının hak ve yükümlülükleri

Yükümlülükleriniz:

- Kiranızı vaktinde ödemelisiniz. Kira bedeli kira sözleşmesinde yazar. Ev sahibi kirayı kira sözleşmesinde anlaşıldığı şekilde artırabilir.
- Kiralık konutun iyi durumda kalması ile ilgilenmelisiniz.
- Kira sözleşmesinin şartlarını yerine getirmelisiniz. Örneğin kira sözleşmesinde konutta sigara içmenin yasak olduğu belirtilmişse evinizde sigara içemezsiniz. Kira sözleşmesinde ev sigortası talep edilmişse, sigorta yaptırmanız gerekir. Kira sözleşmesinde talep edilmemesine rağmen ev sigortası yaptırmakta yarar vardır.
- Duvarları boyamak gibi bir tadilat yapmak isterseniz ev sahibinden izin istemelisiniz. Onarımı kendiniz de ödeseniz, izinsiz tadilat yapamazsınız. Yazılı olarak izin alın.
- Konuta zarar verirsiniz, zararı ev sahibine karşılamalısınız.

- Ev sahibinin sorumluluğunda olan kusurlar fark edecek olursanız, bunları ev sahibine bildirmelisiniz. Örneğin, konutun taşınmaz eşyalarından ve yüzey malzemelerinden ev sahibi sorumludur.
- Olası kusurları, örneğin musluk akıtıyorsa bunu konut yönetimine bildirmelisiniz.

Haklarınız:

- Kiralık konutta kira sözleşmesine göre yaşamalısınız. Ev sahibi konuta sadece istisnai durumlarda örneğin konutta yapılan onarımları denetlemek ya da konutu alıcılara göstermek için gelebilir. Gelmeden önce sizinle anlaşmaya çalışması gerekir.
- Kira artacak olursa bu konuda önceden yazılı olarak bilgilendirilmelisiniz. Bildiride kiranın ne zaman ve ne kadar artacağı ve artışın gerekçesi yazmalıdır.
- Kira kontratına yasalara uygun zamanda son vermelisiniz.
- Konutta ikamet etmek sağlığa zararlıysa kira sözleşmesine son vermelisiniz.
- Ev sahibine zararı dokunmayacaksa konutun bir kısmını başka birine kiralayabilirsiniz.
- Onarımlar hakkında önceden bilgilendirilmelisiniz. Küçük onarımlar 14 gün öncesinden ve büyük onarımlar 6 ay öncesinden bildirilmelidir. Yine de acil onarımlar bildiride bulunulmadan da yapılabilir. Onarımlar sırasında konutta yaşamak zor ya da imkânsızsa kira sözleşmesine son verme ya da kira indirimi alma hakkınız vardır. Yine de bu konular üzerinde ev sahibi ile anlaşmanız gerekir.

Konut güvenliği

Yangın güvenliği

- Yangın alarmı canınızı kurtarabilir. Evinizde yangın çıkarsa yangın alarmı yüksek sesle çalmaya başlar böylece zamanında evden dışarı çıkma şansınız olur.
- Evinizde yeterince yangın alarmı olduğundan emin olun. Yangın alarmları büyük mağazalarda ve hırdavatçılarda satılır. Her 60 metrekare için bir yangın alarmı olması gerekir. Örneğin, evinizin yüz ölçümü 65 metrekareyse iki tane yangın alarmı olmalıdır. Evinizde birden çok kat varsa her katın yüz ölçümünü ayrı sayın. Her katta yangın alarmı olmalıdır.
- Yangın alarmının çalışıp çalışmadığını düzenli olarak kontrol edin. Gerekirse; en azından yılda bir kez pilleri değiştirin.
- Kiralık evde otururken de yangın alarmı sizin sorumluluğunuzdadır.
- Finli evlerde genelde sauna bulunur. Saunayı kullanmadığınızda bile asla sauna sobasının üstüne bir şey koymayın; aksi takdirde yangın çıkabilir. Örneğin, çamaşırları sobanın üst tarafında ya da yakınlarında kurutmayın. Saunadan çıktıktan sonra elektrikli sauna sobasını söndürün.
- Evden çıkarken örneğin; ocağın, sauna sobasının ve ütünün açık olup olmadığını kontrol edin.
- Evde yangın söndürücü bulunması iyi olur. Bazı apartmanlarda merdiven boşluğunda yangın söndürücü vardır. En yakın yangın söndürücünün nerede olduğunu kontrol edin.
- Evinizde yangın battanyesi bulundurun. Yangın battanyesini ocağın yanında saklamakta yarar vardır.
- Yemeği sıcak ocak üzerinde denetimsiz olarak bırakmayın. Özellikle gece yemek yaparsanız çok dikkatli olun. Sarhoşken yemek yapmayın.
- Ocağın üzerinde eşya saklamayın. Çocuklar, evcil hayvanlar ya da dikkatsiz bir el hareketi ocağı yanlışlıkla açabilir. Böylelikle ocağın üzerindeki eşyalar alev alabilir.
- Yemek yaparken yağ alev alacak olursa ateşi tencerenin ya da tavanın kapağı ile söndürün. Su kullanmayın.
- Elektrikli aletleri kullandıktan sonra söndürmeyi unutmayın. Ütünün prizden de çekilmesi gerekir.
- Kötü durumda olan ya da kablosunda sorun olan elektrikli aletleri kullanmayın.

- Elektrikli alet alev alırsa su kullanmayın. Ateşi örneğin yangın söndürücü ile söndürün.
- Evinizde elektrikli kalorifer varsa kaloriferin üstüne kumaş, kıyafet veya başka bir şey koymayın.
- Televizyonun, mikrodalga fırının, buzdolabının etrafında boş alan bırakın. Üstlerini örtmeyin. Buzluğun ve buzdolabının arka ızgarasının tozunu mümkünse senede bir kez örneğin elektrik süpürge ile almakta yarar vardır.
- İçeride sigara içmeyin.
- Mumları denetimsiz bırakmayın. Yakında olsanız dahi mumları perdelerle yakın bir yerde yakmayın.
- Yangın çıkarsa acil yardım numarası 112'yi arayın.

Su kazalarına karşı önlem

- Evden çıkarken bulaşık ve çamaşır makinesini açık bırakmayın.
- Evinizdeki su borularının akıtıp akıtmadığını ve beyaz eşyalardan yere su akıp akmadığını düzenli olarak kontrol edin.
- Çamaşır ve bulaşık makinesini kullanmadığınız zamanlar musluklarını kapalı tutun.
- Buzdolabının, buzlunun ve çamaşır makinesinin altında plastik güvenlik altlığı olması gerekir. Altlık beyaz eşyalar kurulurken koyulur.
- Çamaşır makinesini kendiniz kurmayın, bunu profesyonel biri yapmalıdır.
- Evinizde su sızıntısı varsa su borusunun vanasını kapatmayı deneyin. Apartmanda ya da sıra evlerde oturuyorsanız binanın bakım şirketinin nöbetçi numarasını arayın. Müstakil evde oturuyorsanız nöbetçi su hattı firmasını arayın.

Atık toplama ve geri dönüşüm

Atıkları genellikle çöpe atmak üzere evden çıkarmadan önce, evde sizin türlerine göre ayırmanız gerekmektedir. Atıklar doğru biçimde ayrıldıklarında, atık maddelerinden yeni ürünler üretilebilir.

Atıkların ayrılmasına ilişkin olarak verilen kılavuzlar Finlandiya'nın değişik bölgelerinde az biraz farklılık göstermektedir. Atık kılavuzları çoğunlukla kendi yaşadığınız binanın yanındaki çöp konteynerlerinin yanında bulunur, ya da, bu kılavuzları yaşadığınız yerel yönetime ya da evsahibinize sorarak edinebilirsiniz. Çöpleri pencereden dışarıya, ormanlara ya da sokaklara atmayın!

Bozuk, yırtık, kırık olmayan ürünler atık değildirler. Bu ürünleri kendiniz ikinci el satış noktalarında (bit pazarlarında) ya da internette satabilirsiniz, ya da bir hayır kurumuna ya da geri dönüştürme merkezine bağışlayabilirsiniz. Finlandiya'da kullanılmış ürünlerin satın alınması olağandır, ve iyi nitelikte kullanılmış ürünleri bulmak kolaydır.

Atıklar nasıl ayrılır?

Atıkları, maddelerine göre ayırın.

Lâğıma (tualete) çöp, yiyecek maddeleri ve fazladan kimyasal maddeler atmayın. Zararlı atığı her zaman atık toplama noktasına götürün.

Bütün binaların yanında her zaman bütün geri dönüşüm konteynerleri (kapları) bulunmayabilir. Herkes için ortak kullanıma açık geri dönüşüm noktalarının yerlerini 'kierratys.info' başlıklı internet sayfasında bulabilirsiniz. Kendi çöplerinizi bir başka binaya ait çöp konteynerlerine götüremezsiniz. Yaşadığınız binanın çöpüne başka yerlerden, örneğin, işletmenizden atık getirmeyin.

2.5. Eğitim

Fin eğitim sistemi

Finlandiya'da eğitim yüksek düzeydedir. Okullar arasında öğrenim sonuç farkları azdır ve hemen hemen herkes temel eğitimi hedeflenen sürede bitirmektedir. Okul öncesi eğitim, temel eğitim ve ikinci düzey eğitim ücretsizdir ve bundan sonraki eğitimler de büyük oranda ücretsizdir. Amaçlanan, ailenin gelirinden bağımsız olarak herkesin kaliteli bir eğitim görme olanağının olması ve aktif bir vatandaş olarak gelişmesidir.

Eğitim sistemi erken eğitimi, okul öncesi eğitimi, temel eğitimi, ikinci derece eğitimi ve yüksek eğitimi içerir. Yetişkin eğitimi yetişkinler içindir ve temel eğitimden yüksek eğitime kadar birçok alternatif içerir.

Erken eğitim

Finlandiya'da çocukların okul çağına gelmeden önce erken eğitime katılma hakları vardır. Erken eğitim çocuk yuvalarında ve aile gündüz bakımında verilir. Çocuk erken eğitime ebeveyni ile birlikte, çocuk parkında da katılabilir. Çocuk erken eğitime haftada en az 20 saat, ebeveynler çalışıyorsa ya da okuyorsa daha da fazla katılabilir. Erken eğitimin amacı çocuğun gelişimini ve refahını desteklemektir. Çocuk örneğin sosyal ve el becerileri ve de değişik bilgiler öğrenir. Ayrıca çocuk ileride daha fazla öğrenmesine yardımcı olacak beceriler kazanır.

Finlandiya'da erken eğitimi belediyeler düzenler. Erken eğitim vergi gelirleriyle finanse edildiğinden aileler için daha ucuzdur. Bunun dışında Finlandiya'da erken eğitim veren özel yerler de vardır. Çocuk ile eğitimli erken eğitim öğretmenleri ve çocuk bakıcıları ilgilenir.

Okul öncesi eğitim

Öğrenim yükümlülüğü başlamadan önce Finlandiya'da çocuğun bir sene boyunca okul öncesi eğitime katılması gerekir. Okul öncesi eğitim genelde çocuğun altı yaşını doldurduğu sene başlar. Okul öncesi eğitimi belediyeler düzenler ve eğitim aile için ücretsizdir. Eğitimi, meslek yüksekokulu veya üniversite mezunu erken eğitim öğretmenleri verir. Okul öncesi eğitim genelde pazartesinden cuma gününe kadar günde dört saattir. Çocuğun ebeveynleri çalışıyor ya da okuyorsa, çocuk okul öncesi eğitimin dışında erken eğitime de katılabilir.

Temel eğitim

Finlandiya'da temel eğitim .çocuğun yedi yaşını doldurduğu sene başlar. Finlandiya'da temelli oturan her çocuğun temel eğitime katılması gerekir. Temel okulda dokuz sınıf vardır. Öğrenim yükümlülüğü çocuk temel eğitimin bütün derslerini tamamladıktan ya da öğrenim yükümlülüğünün başlamasından on sene geçtikten sonra sona erer.

Temel eğitimi belediyeler düzenler. Temel eğitim vergi ile finanse edilir ve bu yüzden eğitim ücretsizdir. Alt sınıflarda eğitim aşağı yukarı haftada 20 saattir ve üst sınıflarda ders saatleri fazlalaşır.

İkinci derece eğitim

Temel eğitimden sonra gelen yaygın eğitim alternatifleri lise ve meslek eğitimidir. Bunlar ikinci derece eğitimlerdir. İkinci derece eğitim öğrenciler için genelde ücretsizdir. Yine de kitapların ve diğer eğitim materyallerinin satın alınması gerekir.

Lise

Lise, genel kültür veren bir eğitimidir ve eğitim sonunda bir meslek edinilmez. Lisede temel eğitim derslerinin aynıları okunur ama eğitim daha zor ve serbesttir. Lisenin sonunda öğrenciler genelde olgunluk sınavına girerler. Öğrenciye bağlı olarak lise 2-4 sene sürer. Liseden sonra üniversiteye ya da lise temelli meslek eğitimine girmeye çalışılabilir.

Meslek eğitimi

Meslek eğitimi, liseye kıyasla daha uygulama odaklıdır. Meslek eğitiminin temel programı yaklaşık üç senede tamamlanabilir. Bundan sonra eğitime devam edilip meslek diploması ya da özel meslek diploması alınabilir. Eğitim programının önemli bir bölümü işyerinde öğrenimdir. Meslek eğitiminden sonra yüksekokul eğitimine kadar devam edilebilir.

Yüksek eğitim

İkinci derece eğitimden sonra yüksek eğitime devam edilebilir. Finlandiya'da yüksek eğitim meslek yüksekokulları ve üniversiteler tarafından sunulur.

Yüksekokulda eğitim öğrenci için ücretsiz de olabilir ücretli de. Bir AB ya da AEA ülkesi vatandaşı veya bu ülkelerden birinin bir vatandaşının aile bireyi olunmadığı takdirde ve İngilizce lisans ya da yüksek lisans yüksekokul eğitim programı tamamlanacaksa dönem harcı ödenmelidir.

Diğer eğitim olanakları

Finlandiya'da diploma verilmeyen, her yaştan kişiye eğitim sunan birçok eğitim kurumu vardır. Eğitim programlarının büyük çoğunluğu yetişkinler içindir. Bu tür eğitim kurumları, yetişkin eğitim merkezleri, halk okulları, yaz üniversiteleri, öğrenim merkezleri ve beden eğitimi merkezleridir.

Eğitim genel kültür verme amaçlıdır. Örneğin çeşitli dilleri, sanat dalları, el işi ve iletişim okuyabilirsiniz. Genelde eğitim öğrenciler için, az da olsa ücretlidir.

Bazı durumlarda bu eğitim kurumlarında öğrenim ücretsiz olabilir. Örneğin okuma yazma eğitimi ve başka bir dil eğitimi uyum sağlama planınızda onayladyrsa, eğitimden ücret alınmaz.

2.6. Sağlık

Acil durumlar

Finlandiya'da Acil Yardım Numarası (hätänumero) 112'dir. Acil Yardım Numarasını sadece canın, sağlığın, mal varlığının veya çevrenin tehlikede olması gibi acil durumlarda arayın.

Finlandiya'da ikamet yeriniz olmamasına rağmen, acil durumlarda tedavi görebilirsiniz. Tedavi masraflarının karşılığı sizden, sonradan istenebilir.

Acil bir durum yoksa Acil Yardım Numarası'nı aramayınız. Normal hastalık durumlarında Acil Yardım Numarası'nı aramayınız. Örneğin, polise (poliisi) izin konularında bir şeyler sormak istiyorsanız bu gibi durumlarda Acil Yardım Numarası'nı aramayınız. Boş yere edilen telefonlar nedeniyle gerçek acil durumlarda yardım gecikebilir. Eğer Acil Yardım Numarası'nı boş yere meşgul ederseniz ceza alabilirsiniz.

Acil Yardım Numarası 112'yi aradığınızda

- kendi adınızı söyleyiniz,
- ne olduğunu anlatınız,
- tam adres ile bulunduğunuz yerin adını söyleyiniz,
- Acil Yardım Merkezi nöbetçisinin sorduğu sorulara cevap veriniz,
- talimatlara uyunuz ve
- size kapatmanız söylenmeden telefonu kapatmayınız.

Eğer polisten izin işlemleri, araçlarla ilgili kararlar veya eski bir suç incelemesinin hangi aşamada olduğu konusunda bilgi edinmek istiyorsanız mesai saatleri içinde polisin kendi numarasını arayınız.

Eğer birisinin zehirlendiğinden şüpheleniyorsanız Zehirlenme Bilgi Merkezi'nden (Myrkytystietokeskus) bilgi alabilirsiniz. Bu merkezin telefon hizmeti günün 24 saati açıktır. Telefon numarası: (09) 471 977.

Finlandiya'da sağlık hizmetleri

Hangi sağlık hizmetlerini kullanabiliyorsunuz?

Eğer ikamet yeriniz (kotikunta) Finlandiya ise kamusal sağlık hizmetlerinden yararlanabilirsiniz. İkamet yeri hakkı aşağıdaki konulara bağlıdır:

- Finlandiya'ya geldiğiniz lke,
- Finlandiya'ya geliş nedeniniz (örneğin iş, ğrenim),
- Finlandiya'ya devamlı kalmak için mi yoksa geçici olarak mı taşınıyorsunuz,
- eğer Finlandiya'ya geçici olarak taşınıyorsanız burada ne kadar kalmayı düşünüyorsunuz?

Eğer Finlandiya'da ikamet yerinizin var olup olmadığından emin değilseniz konumunuzu detaylı olarak Kayıt Tescil İdaresi'nde (maistraatti) aydınlatınız.

Finlandiya'ya çalışmak için gelmiş olmanız durumunda, Finlandiya'da oturma izniniz olmasa bile halk sağlığı hizmetlerinden yararlanma hakkına sahip olabilirsiniz. Finlandiya'da oturma izniniz yoksa Kela'dan, halk sağlığı hizmetlerinden yararlanma hakkına sahip olup olmadığınızı belirlemesini isteyin.

Acil bir durumda, Finlandiya'da oturma izniniz olmasa ya da işinize bağlı olarak medikal hizmet haklarına sahip olmasanız bile halk sağlığı hizmetleri kapsamında tedavi edilirsiniz. Tedavi cretleri, daha sonra sizden tahsil edilebilir.

Eğer kamusal sağlık hizmetinden yararlanma hakkınız yoksa özel tıp merkezinden randevu alabilirsiniz. Özel sağlık hizmetleri hastalar için kamusal sağlık hizmetinden çok daha pahalıdır.

Kamusal sağlık hizmetleri

Hastalandığınızda önce kendi sağlık istasyonunuzla (terveysasema) irtibata geçiniz. Kendi sağlık istasyonunuzun pratisyen doktoru veya sağlık hemşiresi için randevu alabilirsiniz.

Akşamları ve hafta sonları sağlık istasyonları kapalıdır. Böyle zamanlarda acil hastalıklara acil servisinde (pivystys) bakılır. Acil servis derhal tedavi gerektiren durumlar içindir. Eğer hastalığınız acil müdahale gerektirmiyorsa, kendi sağlık merkezinizden bir dahaki sefer açıldığında randevu alınız.

Özel sağlık hizmetleri

Özel sağlık merkezlerinin iletişim bilgilerini örneğin internetten bulabilirsiniz. Muhtemelen özel sağlık merkezinden kamu sağlık merkezine nazaran daha çabuk randevu alırsınız. Özel sağlık hizmetleri kamu sağlık hizmetlerinden oldukça daha pahalıdır. Değişik doktor merkezleri değişik hizmetler sunmaktadır. Finlandiya'da ikamet yeri olmayan kişiler dâhil, herkes özel sağlık hizmetlerinden yararlanabilir.

Kuzey ülkeleri vatandaşlarının sağlık hizmetleri

Başka bir Kuzey ülkesinde sağlık sigortanız varsa, Finlandiya'da zaruri olan tedaviyi görme hakkınız vardır. Tedavi şartları ve hizmet ücretleri Finlilerinkiyle aynıdır. Sağlık hizmetlerinden yararlanırken yanınıza resmi kimlik belgenizi alın.

AB vatandaşının sağlık hizmetleri

Bir başka AB ülkesi, AEA ülkesi ya da İsviçre'de sağlık sigortanız varsa, Finlandiya'da zaruri olan tedaviyi görme hakkınız vardır. Tedavi görebilmeniz için Avrupa sağlık sigortanız olması gerekir. Sağlık kartınızı, sağlık sigortanızın olduğu ülkeden almalısınız.

Avrupa sağlık kartınız varsa, kamu sağlık hizmetlerinden yararlanabilirsiniz. Özel hizmetlerden yararlanacak olursanız, Kela'dan masraflarınızın karşılığını alabilirsiniz.

Avrupa sağlık sigortası kartı, hastalandığınızda veya kazaya uğradığınızda tedavi görme hakkı vermektedir. Uzun süreli hastalığınız gerektirdiğinde de tedavi görebilirsiniz. Bu kart sayesinde hamilelik ve doğuma ilişkin kontrollerde bulunularak tedavi görülebilir. Tedavileri Finlandiya'da daimî oturan vatandaşlarla aynı fiyatlarda edebilirsiniz.

Çalışanların ve Girişimcilerin sağlık hizmetleri

Eğer Finlandiya'ya çalışmak için geldiyseniz, Finlandiya'nın kamu sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkınız olabilir. Bu, iş sözleşmenizin uzunluğuna ve niteliğine ve hangi ülkeden Finlandiya'ya geldiğinize bağlıdır.

Girişimciler isterlerse kendileri için işyeri sağlık hizmetleri düzenleyebilirler. Yani girişimcilerin kendileri için işyeri sağlık hizmeti düzenleme zorunluluğu yoktur. Buna rağmen girişimcilerin kendi hizmetinde çalışanlar için işyeri sağlık hizmetleri düzenlemeleri gerekmektedir.

Öğrencilerin sağlık hizmetleri

Eğer öğrenim için bir AB ülkesi, AEA ülkesi ya da İsviçre dışında bir başka ülkeden geliyorsanız Finlandiya oturma izninizi alabilmeniz için genellikle önce kendi ülkenizden alacağınız kapsamlı bir sağlık sigortasına ihtiyacınız vardır. Eğer öğreniminizin süresi en az iki yıl olarak değerlendirilmişse genellikle Finlandiya'da bir ikamet yeriniz olur ve belediyelerin sağlık hizmetleri kapsamına alınırsınız. Bu durumda sigortanızın öncelikle ilaç giderlerini karşılaması yeterlidir. Eğer Finlandiya'da bir ikamet yeri hakkınızın var olup olmadığından emin değilseniz bunu Kayıt Tescil İdaresi'nden öğrenebilirsiniz.

Çocuk sağlığı

Eğer çocuklarınızın Finlandiya'da bir ikamet yeri (kotikunta) varsa bu çocukların kamusal sağlık hizmetlerinden yararlanma hakları vardır.

Eğer Finlandiya sağlık sigortası (sairausvakuutus) kapsamındaysanız çocuklarınız için özel sağlık hizmetleri giderlerini kapsayan bir sigorta yaptırabilirsiniz.

Çocuk hastalandığında

Ateşi yüksek veya başka bir hastalığı olan çocuklar bakım yerlerine götürülemezler. Eğer bir çocuğun öksürüğü veya nezlesi varsa ama başka bir şeyi yoksa gündüz bakımına gidebilir. 10 yaşından küçük çocuklar aniden hastalandıklarında bu çocukların anne veya babaları çocuklarına bakmak için evde kalabilirler. Bakım izni en fazla dört gün sürebilir. Toplu iş sözleşmelerinde bu süre için maaş ödenip ödenmeyeceğine karar verilmiştir.

Eğer bir çocuğun hayati tehlikesi varsa veya bir kaza geçirirse 112 Acil Yardım Numarasını (hätänumero) arayınız. Acil Yardım Numarası'na normal hastalık durumlarında telefon etmeyiniz.

Küçük çocukların sağlıkları

Okul yaşından küçük çocukların sağlıkları ile çocuk sağlığı ocağı (lastenneuvola) ilgilenir. Çocuk sağlığı ocağı okul yaşından küçük çocukların fiziksel, psikolojik ve sosyal yönden yetişmelerini ve gelişmelerini izler ve destekler. Çocuklar, çocuk sağlığı ocağına doktor veya sağlık hemşiresinin muayenesi için giderler. Bir yaşından küçük çocuğun ailesi sağlık ocağına en az dokuz defa davet edilir. İlk seneden sonra sağlık ocağına daha en az altı kez davet edilir.

Okul yaşındaki çocukların sağlığı

Her okul için bir doktor ve sağlık hemşiresi belirlenmiştir. Sağlık hemşireleri okullarda çocukları muayene ederler. Sağlık hemşireleri haftanın belirli günlerinde okullarda bulunurlar. Öğrenciler sorunları olduğunda kendileri sağlık hemşiresinin yanına gidebilirler. Eğer okullarda bir kaza meydana gelirse çocuklara ilk yardım verilir. Okul sağlık bakımı hakkında bilgiler Sosyal ve Sağlık Bakanlığı (Sosiaali- ja terveystoimariö) sitesinde bulunmaktadır.

Aşılar

Finlandiya'da birçok bulaşıcı hastalığa karşı çocuklara aşı olma (rokotus) olanağı tanınmaktadır. Aşılar çocuk sağlığı ocağında (lastenneuvola) ve okul sağlığı biriminde yapılmaktadır. Aşı programındaki aşılar aileler için ücretsizdir. Aşı olmak gönüllölük esasına dayanır. Finlandiya'da çocukların büyük bir bölümü aşı programındaki aşıları olmaktadır. Çocuklarınızın Finlandiya'ya gelmeden önce hangi aşıları vurulduğunu sağlık hemşiresine anlatınız.

Erkek çocukların sünnet edilmesi

Sünnet (ympärikkkaus) her zaman geri dönüşü olmayan bir cerrahi müdahaledir. Çocuk tıbbi olmayan nedenlerle sünnet edilirse, çocuğun bedensel dokunulmazlığına müdahale edilmiş olur. Sünneti yalnızca yasal yetkiye sahip hekim yapabilir. Sünnet işlemini için oğlan çocuğunun velilerinin yazılı rızası gereklidir. Çocuğun iki velisi bulunuyorsa, velilerin her ikisinin de rızaları gerekmektedir; yoksa, cerrahi işlem yerine getirilemez. Ođlan çocuğunun sünnet operasyonunu reddetme hakkı bulunmaktadır. Hekim tarafından verilecek ağrı hafifletici olmadan sünnet yapılamaz, ve sünnet steril ortamlarda gerçekleştirilmelidir. Tıbbi gerekçelerle yapılmayan sünnet, kamu tarafından finanse edilen sağlık kurumu hizmetlerine dahil olmadığından, kamuya hizmet veren sağlık merkezlerinde gerçekleştirilemez ve sünnet işleminin masrafını işlemi yaptıranın kendisi ödemek zorundadır.

Kız çocuklarının sünneti

Kız çocuklarının sünnet edilmeleri (ympärikkkaus) Finlandiya'da yasaktır. Bundan dolayı yıllarca hapis cezası alınabilir. Kız çocuklarının sünnet edilmeleri amacıyla bir başka ülkeye götürölmeleri de suçtur.

Ruh sağlığı

Ne zaman yardım gerekir?

Hayatın zor anlarında herkesin yardıma ihtiyacı olabilir. Örneğin, bir ÷lke-
den diğerine taşınmak, işyerindeki sorunlar, işsiz kalmak, ailevi sorunlar,
boşanmak, bir yakının ölmesi, hastalık veya insan yaşamındaki bir başka
değişiklik böyle zor anlardan biridir. Örneğin, bir çocuğun dünyaya gelmesi
gibi olumlu şeyler de insan hayatını o kadar çok değiştirir ki bu ortaya
çıkaran yeni durumda yardıma ihtiyaç duyulur. Bazen sıkıntı, yaşananların
üstünden zaman geçtikten ve yaşam normale döndükten sonra aniden de
gelebilir.

Aşağıdaki arazları göstermeniz durumunda, yardım almak için başvuruda
bulunuzda yarar vardır:

- uykusuzluk
- iştahsızlık
- günlük yaşamın çok ağır gelmesi
- işe gidecek ya da insanlarla görüşecek gücünüzün olmaması
- tıbbi nedenleri bulunmayan fiziksel arazlar
- alkol ya da uyuşturucu maddeleri kullanımınızın artması.

Nereden yardım?

Çoğunlukla, sorunu oluşturan konular hakkında aileyle ya da arkadaşlarla
konuşulduğunda yarar gör÷lmektedir. Arada başka yardımlara da gerek-
sinim duyulur. Sağlık hemşiresiyle (terveydenhoitaja), hekimle (lääkäri), ya
da psikoterapistle (psykoterapeutti) konuşmak yararlı olabilir. Konuştuğu-
nuz uzman kişiyile birlikte, size ne tür bir desteğin tam olarak uyacağı
konusunda karar verebilirsiniz.

Eğer Finlandiya'da ikamet yeriniz varsa öncelikle kendi sağlık istasyo-
nunuzla (terveysasema) irtibata geçiniz. Sağlık istasyonları genellikle
pazartesten cumaya takriben saat 08:00-16:00 arası açıktır. Sağlık
istasyonunuzu hemen sabahdan arayınız ve randevu alınız. Eğer acilen
yardıma ihtiyacınız varsa bunu telefonda belirtiniz. Doktor gerekli hallerde
psikiyatri polikliniğine (psykiatrisen poliklinikka) veya bir başka ruh sağlığı
birimine sevk kâğıdı yazar. Polikliniğe doktor sevk kâğıdı olmadan doğru-
dan gidemezsiniz.

Doktor veya psikologla gizlilik ilkesi dahilinde sorunlarınız hakkında konuşabilirsiniz. Bu kişilerin sır saklama yükümlülükleri vardır. Bu kişiler sorunlarınızı bir başka yetkiliye anlatmazlar. Eğer bir başka sağlık bakım birimi bilgilerinize ihtiyaç duyarsa sizden bilgileri vermek için ayrıca izin istenir.

Kendi sağlık istasyonunuzdan ikamet yerinizde ruh sağlığı hizmetlerinin nasıl verildiği konusunda daha detaylı bilgi edinebilirsiniz.

2.7. Boş zamanların değerlendirilmesi

Kütüphaneler

Finlandiya'nın her bölgesinde belediye veya şehir kütüphanesi bulunmaktadır. Kütüphane kitap ödünç alabileceğiniz, dergi okuyabileceğiniz, bilgisayar kullanabileceğiniz, ders çalışabileceğiniz ya da farklı etkinliklere katılabileceğiniz bir yerdir.

Çok dilli kütüphane

Çok dilli kütüphanede altmış dilin üstünde materyal bulunmaktadır. Kütüphane Helsinki Pasila'dadır. Çok dilli kütüphanenin materyallerini Finlandiya'nın her yerinden ödünç alabilirsiniz. Kendi kütüphanenizin görevlisinden size istediğiniz materyali sipariş etmesini isteyebilirsiniz. Çok dilli kütüphane hakkında daha çok bilgiyi Helsinki bölgesinin ortak Helmet.fi-kirjastot internet sayfasında bulabilirsiniz.

Spor

Finlandiya'da spor çok yapılır ve bununla ilgili hobiler yeni insanlarla tanışmada ve arkadaş edinmede yardımcı olabilir. Eğitimci gözetiminde yapılan spor örneğin genellikle gönüllülük esasıyla faaliyet gösteren değişik spor kulüpleri tarafından düzenlenir.

Spor yapma yerleri

Büyük şehirlerde özel spor merkezleri de bulunur. Bunların arz ve fiyatlarının doğrudan spor merkezlerinden öğrenilmesinde yarar vardır.

Doğada gezinti

Finlandiya doğası geniş kapsamlıdır. Doğada dolaşmak, kendi formunuza ve becerilerinize göre güzergah seçtiğiniz ve talimatlara uyduğunuz süreçte, eğlenceli ve güvenlidir.

Buzda gezinme

Kışın Finlandiya'nın su alanlarının çoğunluğu buz altındadır. Su yüzeyi sıfır derecenin altına inince su buz tutar. Buz üzerinde örneğin yürünüp paten ve kayak yapılabilirdiği gibi buz altında balık da tutulabilir. Çok kalın buzlar üzerinde motorlu kızak ve otomobil sürülebilir. Buzda dolaşmak her zaman için risklidir ve güvenlik konusu her zaman için dikkate alınmalıdır.

Her insanın hakkı

Her insanın hakkı (jokamiehen oikeudet) Fin kültürü ve yasal mevzuatının ayrılmaz bir parçasıdır.

Kısaca her insanın hakkı

Şunları yapabilirsiniz:

- Doğada bahçe dışında ve dolaşırken zarar görebilecek tarla, çayır veya ekili alanlar dışında kalan yerlerde yaya olarak, kayak yaparak veya bisikletle gezebilirsiniz;
- Gezmenin serbest olduğu yerlerde geçici olarak kalabilirsiniz - örneğin insanların konutlarından yeteri kadar uzakta olmasına dikkat ederek nispeten özgürce çadır kurabilirsiniz;
- Dutsu meyve, mantar ve çiçek toplayabilirsiniz;
- Oltayla ve buz altında balık tutabilirsiniz;
- Tekneyle gezebilir, sularda yüzebilir ve yıkanabilir ve buz üstünde dolaşabilirsiniz;

Şunları yapamazsınız:

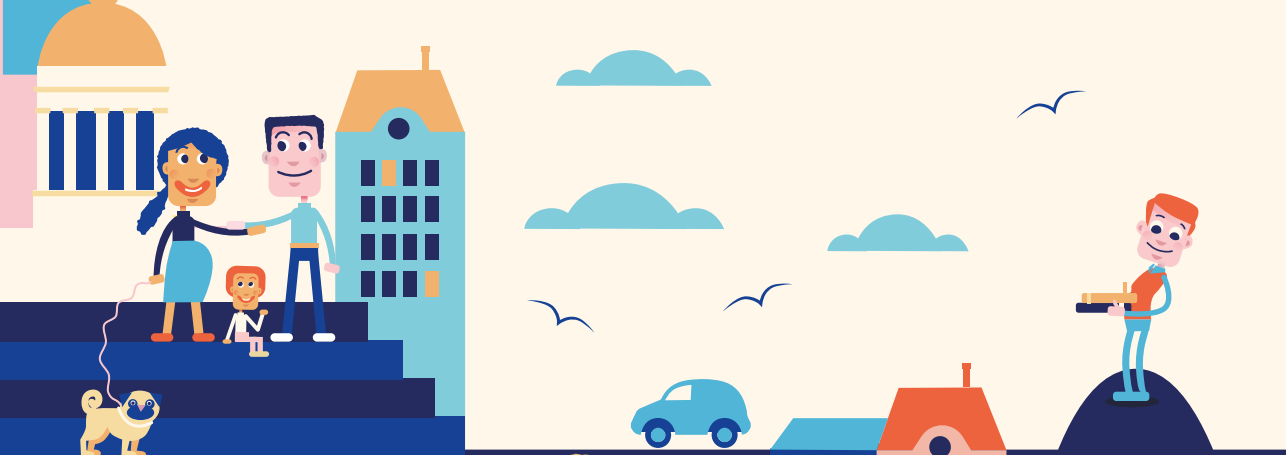
- Başkalarına rahatsızlık ve zarar veremezsiniz;
- Kuş yuvalarını ve yavrularını rahatsız edemez ve zarar veremezsiniz;
- Ren geyiklerini ve av hayvanlarını rahatsız edemezsiniz;
- Büyüyen ağaçları deviremez veya zarar veremezsiniz;
- Başkalarının arazisinden kurumuş veya devrilmiş ağaçları, yosunları vs. izin almadan alamazsınız;
- Mecbur kalmadıkça başkasının arazisinde ateş yakamazsınız;
- Örneğin insanların evlerinin yakınlıklarına kamp kurarak veya gürültü yaparak aile huzurlarını bozamazsınız;
- Çevreyi kirletemezsiniz;
- Arazi sahibinin izni olmadan arazide motorlu araç kullanamazsınız ve
- Gerekli izinler olmadan balık tutamaz ve avlanamazsınız.

Dernekler

Finlandiya'da nüfusa oranla fazlaca sayıda dernek bulunmaktadır. Yasaya göre, herkesin derneklerde etkinlikte bulunma hakkı vardır. Dernek kurma özgürlüğü yabancıları da kapsar.

Örneğin, spor kulüpleri, kültür dernekleri, dostluk dernekleri veya dini dernekler gibi dernekler bulunabilir.

Finlandiya'da çok miktarda göçmenlerin kurmuş olduğu dernekler de bulunmaktadır. Göçmenlerin dernekleri veya kendi ülkelerinin dostluk dernekleri kendi kültürlerini yeni toplumda korumak ve geliştirmek için yardım edebilir, yetkililer ve diğer kuruluşlarla işbirliği yapabilirler. Patent ve Tescil Genel Müdürlüğü'nün, Yhdistysnetti hizmetinden değişik dernekleri arayabilirsiniz.

3. Finlandiya hakkında bilgiler

3.1. Finlandiya hakkında genel bilgi

Kısaca Finlandiya

Devlet

- Finlandiya bir cumhuriyettir ve Avrupa Birliği (AB) üyesidir.
- Finlandiya'nın başkenti Helsinki'dir.
- Finlandiya, özerk belediyelere bölünmüştür.

İnsanlar

- Finlandiya'nın nüfusu 5,5 milyondur.
- Finlandiya'nın ulusal dilleri Fince ve İsveççedir. (Finlandiyalıların yaklaşık % 5'inin ana dili İsveççedir).
- Finlandiyalıların büyük çoğunluğu iyi İngilizce konuşur.

İklim ve coğrafya

- Finlandiya, Kuzey Avrupa'da yer alır.
- Finlandiya'nın komşuları Rusya (doğuda), Norveç (kuzeyde), İsveç (batıda) ve Estonya'dır (güneyde).
- Finlandiya'nın yüzölçümü toprakları ve iç gölleri ile beraber 338.432 km²'dir.

Ekonomi

- Finlandiya'nın para birimi Euro'dur.

Finlandiya tarihi

İsveç ve Rusya'nın bir parçası olarak Finlandiya

Finlandiya 600 yıldan uzun bir süre, Orta Çağ'dan 19. yüzyılın başına kadar İsveç'in bir parçasıydı. Bu dönem içerisinde, Rusya ve İsveç, Finlandiya'da egemen olmak için birçok kez savaşmışlardır. Sonunda 1809 yılında, Rusya savaş içinde olduğu İsveç'i yenmiş ve bütün Finlandiya, Rusya'nın egemenliğine geçmiştir.

1809-1917 yılları arasında Finlandiya, Rusya'nın bir parçasıydı. Bu dönem içerisinde, Finlandiya özerkti; diğer bir deyişle, Finliler birçok konu hakkında bağımsız olarak karar verebilmişlerdi. Buna rağmen, Finlandiya'nın hükümdarı, Rusya İmparatoru'ydu.

Finlandiya, Rusya'nın bir parçası olduğu dönemde, Fince dili, Finlandiya kültürü ve ekonomisi büyük bir geliştirme gösterdi. Buna rağmen, 20. yüzyılın başında Rusya, Finlandiya'nın özerkliğini kısıtlamaya başladı ve Finlandiyalılar buna razı olmadılar.

Finlandiya bağımsızlaşıyor

Birinci Dünya Savaşı'nın sonlarında, Finlandiya Parlamentosu 6 Aralık 1917 tarihinde bağımsızlık bildirgesini onayladı ve Finlandiya Rusya'dan ayrıldı. Bu tarihte, Finlandiya bağımsız bir ülke oldu ve bu gün halen Finlandiya'nın Bağımsızlık Günü olarak kutlanmaktadır.

Bağımsız Finlandiya, yasaların, halkın seçtiği parlamento tarafından konulan cumhuriyet yönetimini benimsedi. Devlet başkanı, imparator ya da kral değil; cumhurbaşkanıdır.

Kış Savaşı ve Devam Savaşı

1939 Kasım ayının sonunda, Sovyetler Birliği, Finlandiya'ya saldırdı. İkinci Dünya Savaşı sırasında Finlandiya Sovyetler Birliği'ne karşı iki kez savaş vermiştir: önce 1939–1940 yıllarında Kış Savaşı ve sonra 1941–1944 yılları arasında Devam Savaşı.

Savaşların ardından Finlandiya

Savaşların ardından, Finlandiya tarım ülkesinden, sanayi ülkesine dönüştü. Finlandiya sanayileşince, Finlandiyalılar yabancı ülkelere artan bir şekilde sanayi ürünleri satmaya başladılar. Finlandiya, yabancı ülkelere özellikle kâğıt ve diğer orman sanayisi ürünleri ihraç etti.

1990'lardan yeni binyıla

1990'ların başında Sovyetler Birliği yıkılınca ve Sovyetler Birliği ile ticaret bitince ekonomik durgunluk yaşandı. Durgunluk zamanında, birçok Şirket iflas etti ve bunun sonucu olarak birçok insan işini kaybetti. Ekonomik durgunluktan sonra, Finlandiya'da çok sayıda yüksek teknoloji sanayisi ve iŐyerleri doğdu. Gittikçe daha çok insan değişik hizmet alanındaki mesleklerde çalıŐmaya başladı.

1995 yılında Finlandiya Avrupa Birliği (AB) üyesi oldu. 2002 yılında Finlandiya ilk AB ölkeleri grubu içinde AB'nin ortak para birimi olan Euro'yu aldı ve kendi para biriminden vazgeçti.

Finlandiya'da trafik

Toplu taşıma

Toplu taşıma, Finlandiya'da iyi işlemektedir. Finlandiya'nın hemen hemen her yerine tren ve otobüsle seyahat edebilirsiniz. Birçok şehre hava yolu ulaşımı da vardır. Büyük şehir ve şehirlere yakın bölgelerde iyi çalışan yerel ulaşım da vardır. Genelde, yerel ulaşım otobüslerle işler.

Tren

Finlandiya'da demiryolu taşımacılığını VR işletir. VR'in internet sayfalarından, tren istasyonlarından ve trenden bilet alabilirsiniz. Trenlerin saatleri hakkında bilgileri VR'in internet sayfalarından ya da tren istasyonlarından bulabilirsiniz.

Otobüs

Finlandiya'da birçok otobüs şirketi vardır. Matkahuolto'nun bürolarından ya da internet sayfalarından otobüs bileti satın alabilirsiniz. Matkahuolto'nun internet sayfalarından ya Matkahuolto'nun bürolarından, otobüs saatlerini hakkında bilgi bulabilirsiniz.

Özel otomobil

Otomobiliniz varsa; trafik sigortası (liikennevakuutus) yaptırmanız gerekir. Trafik sigortasını, sigorta şirketlerinde yaptırabilirsiniz.

Finlandiya'da aracın muayene edilmiş ve kayıt olmuş olması gerekir. Muayeneyi, araç muayene istasyonları yapar. Kaydı, örneğin, araç muayene istasyonları, sigorta şirketlerinde ve araç bayilerinde yaparlar. Kaydı internet üzerinden de yapabilirsiniz.

Finlandiya yasalarına göre, kışın otomobilde kar lastiği olması gerekir. Kışları çivili lastik ya da kış lastiği kullanılabilir. Çivili lastik olan otomobilleri, kaygan yollarda idare etmek daha kolaydır. Çivili lastiklerin yazın kullanımı yasaktır.

Finlandiya'da trafik kurallarına uymak gerekir. Trafik kurallarına uyulup uyulmadığını polis denetler. Trafik kurallarını bozmaktan para cezası verilebilir.

Şoför sarhoşsa (alkol ya da uyuşturucular) her türlü motorlu taşıt kullanması suçtur.

Ehliyet

Otomobil kullanabilmeniz için ehliyete ihtiyacınız vardır. Ehliyet alabilmeniz için 18 yaşını doldurmuş olmanız gerekir. Ehliyet almadan önce, otomobil sürme eğitimine katılmanız ve sürücü sınavını tamamlamanız gerekir. Sürücü eğitimini, sürücü kurslarında tamamlayabilirsiniz. Örneğin ehliyeti olan ve sürücü deneyimi olan bir akrabanız ya da tanıdığınız da size otomobil sürmesini öğretebilir. Bunun için Trafi'den eğitim izni alınması gerekir.

Finlandiya'da yabancı ehliyet

Ehliyetinizi Avrupa'nın bir kuzey ülkesinden, AB veya AEA ülkesinden aldıysanız ehliyetiniz Finlandiya'da da geçerlidir. Finlandiya'da temelli yaşıyorsanız ehliyetinizi Fin sürücü belgesi olarak değiştirebilirsiniz.

Cenevre veya Viyana kara yolu trafiği anlaşmasına dâhil bir ülkenin ehliyeti ile Finlandiya'da en fazla iki sene boyunca araç kullanabilirsiniz. Finlandiya'ya taşındığınız tarihten iki sene içinde ehliyetinizi Fin ehliyeti olarak değiştirmeniz gerekir.

Cenevre veya Viyana kara yolu trafiği anlaşmasına dâhil olmayan bir ülkeden ehliyetiniz varsa, bu ehliyet ile Finlandiya nüfus kayıtlarına işlenmeniz ardından bir sene boyunca araba kullanabilirsiniz.

Ehliyetinizi, Ajovarma hizmet noktasında Finlandiya ehliyeti ile değiştirebilirsiniz. Bunun için Ajovarma internet sayfaları üzerinden randevu alabilirsiniz.

Finlandiya'da din ve kültür

Finlandiya'daki dinler

Finlilerin çoğu Hıristiyan'dır. En büyük dini cemaat nüfusun %78'inin bağlı olduğu Finlandiya'nın Evangelist-Luteryan Kilisesi'dir. Finlandiya Ortodoks Kilisesi ikinci büyük dini cemaattir. Nüfusun %1'inden biraz fazlası Ortodoks Kilisesi'ne bağlıdır. Evangelist-Luteryan Kilisesi'nin ve Ortodoks Kilisesi'nin Finlandiya'da özel bir konumu vardır. Bu kiliseler, vergi toplar.

Finlandiya'da on binlerce Müslüman yaşamaktadır. Ama sadece bir kısmı İslam Cemaatine bağlıdır. Ayrıca Finlandiya'da yaklaşık iki bin Yahudi yaşamaktadır. Helsinki'de ve Turku'da sinagog vardır.

Finlandiya'daki diğer dini cemaatler Finlandiya Katolik Kilisesi, Pentecostal Kilisesi, Finlandiya Bağımsız Kilisesi, Finlandiya Adventist Kilisesi ve Jehova şahitleridir.

Finlandiya'da din özgürlüğü ve ibadet

Finlandiya'da din özgürlüğü vardır. Finlandiya'da yaşayan herkesin kendi dinini seçme ve ibadet etme özgürlüğü vardır. İstenmiyorsa herhangi bir din seçme gerekliliği yoktur. Ayrıca kimsenin ibadet etme zorunluluğu da yoktur.

Yasalar ve Haklar

Temel haklar

Yasalara göre, Finlandiya'da yaşayan herkesin hak ve yükümlülükleri vardır. Finlandiya'da yaşayan yabancıların, Finlandiya vatandaşlarıyla hemen hemen aynı hak ve yükümlülükleri vardır. Aşağıdaki hak ve yükümlülükler, Finlandiya'da yaşayan yabancıları da ilgilendirir.

Haklar

- Herkesin eşit muamele görme hakkı vardır. Kimseye, örneğin cinsiyeti, yaşı, dini ve sakatlığından dolayı değişik muamele yapılamaz.
- Herkes, serbestçe görüşlerini söyleyebilir ve yazabilir.
- İnsanlar toplantı ve miting düzenleyebilir ve toplantı ve mitinglere katılabilirler. Miting düzenlenmeden önce, bu konuda polise önceden haber verilmelidir.
- Kimse ölüm cezasına çarptırılmaz ve kimseye işkence yapılamaz.
- Herkes kendi yaşayacağı ikamet yerini seçebilir ve Finlandiya'da serbestçe hareket edebilir.
- Herkesin özel yaşamını koruma hakkı vardır. Diğer bir kişinin mektupları okunmamalı ve başkasının telefon konuşması dinlenmemelidir.
- Herkes kendi dinini seçebilir. İstenmiyorsa, herhangi bir dini seçmek zorunluluğu yoktur.
- Finlandiya'da sürekli olarak yaşayan, 18 yaşını doldurmuş yabancıların, belediye seçimlerinde oy kullanma hakları vardır.
- Belediye seçimlerinde oy kullanma hakkı olan yabancıların, belediye seçimlerinde aday olma hakları da vardır.
- Finlandiya'da ikamet yeri olan AB vatandaşları, oy kullanma hakkı kaydına (äänioikeusrekisteri) bildirmişlerse, Finlandiya'da, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oy kullanabilirler.
- Finlandiya'da oy kullanma hakkı kaydında yer alan AB ülkeleri vatandaşları, Finlandiya'nın Avrupa parlamentosu seçimlerinde aday olabilirler.

Yükümlülükler

- Finlandiya'da yaşayan ya da bulunan herkesin, Finlandiya yasalarına uyması gerekir.
- 7-17 yaşlarında olanların mecburi eğitim yükümlülükleri, yani ilköğretimin derslerini tamamlama yükümlülükleri vardır.
- Finlandiya'da çalışanların çoğu zaman maaşlarından Finlandiya'ya vergi ödemeleri gerekir.
- Her kişinin çağrıldığında, mahkemede tanıklık yapma yükümlülüğü vardır.
- Ebeveynlerin, çocuklarına bakma yükümlülükleri vardır.
- Bir kaza meydana gelirse, herkesin yardım etme yükümlülüğü vardır.

Finlandiya'da yasalar

Finlandiya toplumunu ve toplumun işleyişini yasalar belirler. Bu yasalardan en önemlisi anayasadır (perustuslaki). Finlandiya'da yaşayan her kişinin, yasalara uyma zorunluluğu vardır. Resmi görevlilerin de yasaya uyma zorunlulukları vardır. Yasaları, parlamento koyar. Kim olursa olsun, resmi görevlinin yasalara karşı geldiğinden şüpheleniyorsa başsavcıya (oikeuskansleri) ya da parlamentonun kamu denetçisine (eduskunnan oikeusasiamies) şikâyetinde bulunabilir. Finlandiya'nın ve Finlandiya'da yaşayan kişilerin Avrupa Birliği yasalarına da uymaları gerekir.

Kadın ve erkek arasındaki eşitlik ve ayrımcılık karşıtlığı

Kadın ve erkek arasında eşitlik

Finlandiya yasalarına göre, erkekler ve kadınlar aynı haklara sahip bulunmaktadır. Evli kadınların da erkeklerle aynı hakları vardır.

Çocuklarının olmasına karşın kadınların da bir işte çalışması Finlandiya'da olağan bir durumdur. Çocukların bakımı ve evişlerinin görülmesi konusundaki sorumluluk, hem kadına, hem de erkeğe aittir. Kadınlar bir işte çalışmak ya da öğrenim görmek için eşlerinin ya da ebeveynlerinin izinlerine gereksinim duymazlar.

Kadınlar ve erkekler kimle evleneceklerine kendileri karar verebilirler. Bir kişiyi evlilik yapmaya zorlamak Finlandiya'da suçtur. Örneğin, ebeveynlerin çocuklarını evlenmeğe zorlu kılma ya da bu yolda baskı uygulama hakları yoktur. Gerek kadının, gerekse erkeğin boşanma başvurusunda bulunma hakkı vardır. Diğer eşin rızası olmadan da boşanılabilmektedir.

Şiddet Finlandiya'da her zaman bir suçtur. Aile içinde ve çift ilişkisinde uygulanan şiddet, örneğin, dayak atmak ve cinsel şiddet her zaman suçtur.

İş hayatında eşitlik

İş hayatında kadınlara ve erkeklere aynı şekilde davranılmalıdır. Cinsiyete dayanarak ayrımcılık yapmak suçtur. Bu, örneğin, cinsiyete dayanarak erkeğe kadından daha fazla ücret ödenemeyeceği ya da kadın çalışanın gebe olması nedeniyle işten çıkartılamayacağı anlamına gelmektedir.

Eşitlik Yasası, cinsiyet nedeniyle ayrımcılık yapmayı yasaklamaktadır. Eşitlik Temsilcisi, Eşitlik Yasası'na uyulup uyulmadığını denetleyen resmi yetkilidir. Cinsiyet nedeniyle iş hayatında ayrımcılığa uğratıldığınızdan kuşku duyuyorsanız, Eşitlik Temsilcisi'yle (tasa-arvovaltuutettu) ya da kendi meslek sendikanızla iletişime geçebilirsiniz.

Ayrımcılık karşıtlığı

Finlandiya yasalarına göre, bütün insanlara eşit davranılmalıdır. Ayrımcılık yapmak bir suçtur.

Cinsel azınlıkların ve cinsiyet azınlıklarının hakları

Finlandiya yasalarına göre bir insana, cinsel yönelimleri dolayısıyla ayrımcılık yapılamaz. Yasa aynı zamanda cinsiyet kimliği ve cinsiyeti dile getirme gerekçeleriyle de ayrımcılık yapılmasını yasaklar.

Finlandiya'da birçok cinsel ve cinsiyet azınlık derneği vardır. Bu dernekler, azınlıkların toplumdaki konumlarını iyileştirmeyi amaçlamışlardır. Birçok dernek, eğitim, danışmanlık ve değişik destek hizmetleri sunar.

Transseksüel kişiler, travestiler, interseksüeller ve diğer cinsiyet çeşitliliği olan insanlar ayrımcılığa mağruz kalıyorlarsa, Kadın Erkek Eşitliği Temsilcisinden yardım alabilirler.

Finlandiya'da iki adam ya da iki kadın da birbiriyle evlenebilirler.

Çocuk hakları

Finlandiya'da çocuğun özel olarak korunma ve bakım hakkı vardır. Çocuğun kendi görüşlerini dile getirme hakkı vardır. Çocukla ilgili konular hakkında karar alınırken, çocuğun görüşlerinin dikkate alınması hakkı vardır. Finlandiya yasalarına göre, çocuğa karşı fiziki güç kullanarak cezalandırmak yasaktır ve bu tür bir hareket cezalandırılabilir.

Özürülerin hakları

Yasalarca, özürülere ayrımcılık yapılamaz. Özürülerin normal bir hayat yaşama hakları vardır, örneğin eğitim görme, çalışma ve aile kurma hakları gibi. Eşitlik yasasına göre, işverenin ve eğitim veren kurumun, özürülerin iş bulma ve eğitim yeri edinme olanaklarını iyileştirmeleri gerekmektedir. Örneğin, iş ortamı, bir özürünün daha rahat hareket edebilmesi doğrultusunda değiştirilebilir.

Önemli kurumlar

Polis

Polisin görevleri arasında, toplum düzenini korumak, güvenliği sağlamak ve suçları önlemek ve suçları açığa çıkartmak vardır.

Kela

Halk Emeklilik Kurumu, yani Kela, değişik yaşam koşullarında bulunan kişilere parasal destek verir. Genelde, diğer gelirler kısıtlı olduğunda, Kela'nın destekleri alınabilir.

Kela'nın destekleri örneğin aşağıdakilerdir

- Geçim desteği
- Halk emekliliği, güvenceli emeklilik ve emekli olanların diğer destekleri
- Kira desteği
- Hasta olduğunda verilen destekler
- İşsizlik temel güvencesi
- Öğrencilerin destekleri
- Çocuklu ailelere verilen destekler

İş ve Geçim Kaynakları Bürosu

İş ve Geçim Kaynakları Bürolarının hizmetleri örneğin aşağıdakilerdir.

- İş aracılığı / iş bulma servisi
- İş gücü eğitimi
- Girişimcilere hizmet
- Meslek seçimi rehberliği

İş ve Geçim Kaynakları Büroları, İş ve Geçim Kaynakları Bürolarının göçmen müşterilerine, uyum sağlama planı yaparlar. İş ve Geçim Kaynakları Büroları yoluyla, örneğin bir Fince kursuna başvurabilirsiniz. İş ve Geçim Kaynakları Bürolarından, açık işler hakkında bilgi edinilebilir. Büroların müşterilerinin, Kela'dan işsizlik güvencesi alma olanakları olabilir.

Sosyal Hizmetler Bürosu

Her belediyede bir sosyal hizmetler bürosu (sosiaalipalvelutoimisto) vardır. Sosyal hizmetler büroları, belediye sakinlerine örneğin, aşağıdaki konularda hizmet ederler:

- Yaşlılara hizmet
- Özürlülere hizmet
- Çocuk koruma hizmetleri
- Bir yakına bakma hizmetleri
- Alkol ve uyuşturucu kullananlara bakım
- Borç danışmanlığı

Size en yakın sosyal hizmetler bürosunun iletişim bilgilerini, belediyenizin internet sayfalarından bulabilirsiniz.

Vergi Dairesi

Vergi dairesinde (verotoimisto) vergi işlerinizi görebilirsiniz. Vergi dairelerinden, vergi kartı alabilir, vergi yüzdelerinizi değiştirebilir ya da vergi ile ilgili sorularınızı sorabilirsiniz.

OmaVero internet hizmetinde birçok vergi işini elektronik olarak yapabilirsiniz. İnternet bankacılığı şifreleriniz ya da mobil kimliğiniz varsa, örneğin yeni bir vergi kartı isteyebilirsiniz. Vergi İdaresi internet sayfalarında Finlandiya'da vergilendirme konusunda çok bilgi vardır.

Göçmenler Dairesi

Finlandiya'ya taşındığınızda Göçmenlik Dairesine oturma izni için başvuruda bulunmanız ya da Finlandiya Göçmenlik Servisi'nde ikamet etme hakkınızı kaydettirmeniz gerekir. Oturma izni gereksinimi hangi ülkenin vatandaşı olduğunuza, neden ve ne kadarlığına Finlandiya'ya geliyor olmanıza bağlıdır. Göçmenlik Dairesi (Maahanmuuttovirasto) iltica ve vatandaşlık başvurularını da ele alır.

Nüfus Dairesi

Nüfus daireleri (maistraatti) devletin yerel idare yetkilileridir. Nüfus daireleri, kendi bölgelerinin nüfus bilgilerini, nüfus kayıtlarına işlerler. Nüfus kayıtlarına, Finlandiya'da yaşayan kişilerin bilgileri işlenir. Finlandiya'ya taşındığınızda, nüfus dairesine bunu bildirmeniz gerekir. Finlandiya içinde taşındığınız zaman ya da Finlandiya'dan taşındığınızda da bildiri yapmanız gerekir.

Ayrımcılık Karşıtlığı Temsilcisi

Ayrımcılık karşıtlığı temsilcisi, görevi eşitliği savunmak ve ayrımcılığa müdahale etmek olan bağımsız ve tarafsız bir resmi yetkilidir.

Etnik ayrımcılığa maruz kaldıysanız ya da başka bir kişiye ayrımcılık yapıldığını fark ettiyseniz ayrımcılık karşıtlığı temsilcisiyle iletişime geçebilirsiniz. Ayrımcılık karşıtlığı temsilcisi, rehberlik yapabilir, tavsiyelerde bulunabilir ve ayrımcılıkla ilgili durumlarda uzlaşma sağlanmasında yardımcı olur.

Ministry of Economic Affairs
and Employment of Finland

Kotouttaminen.fi
Integration.fi

infoFinland.fi